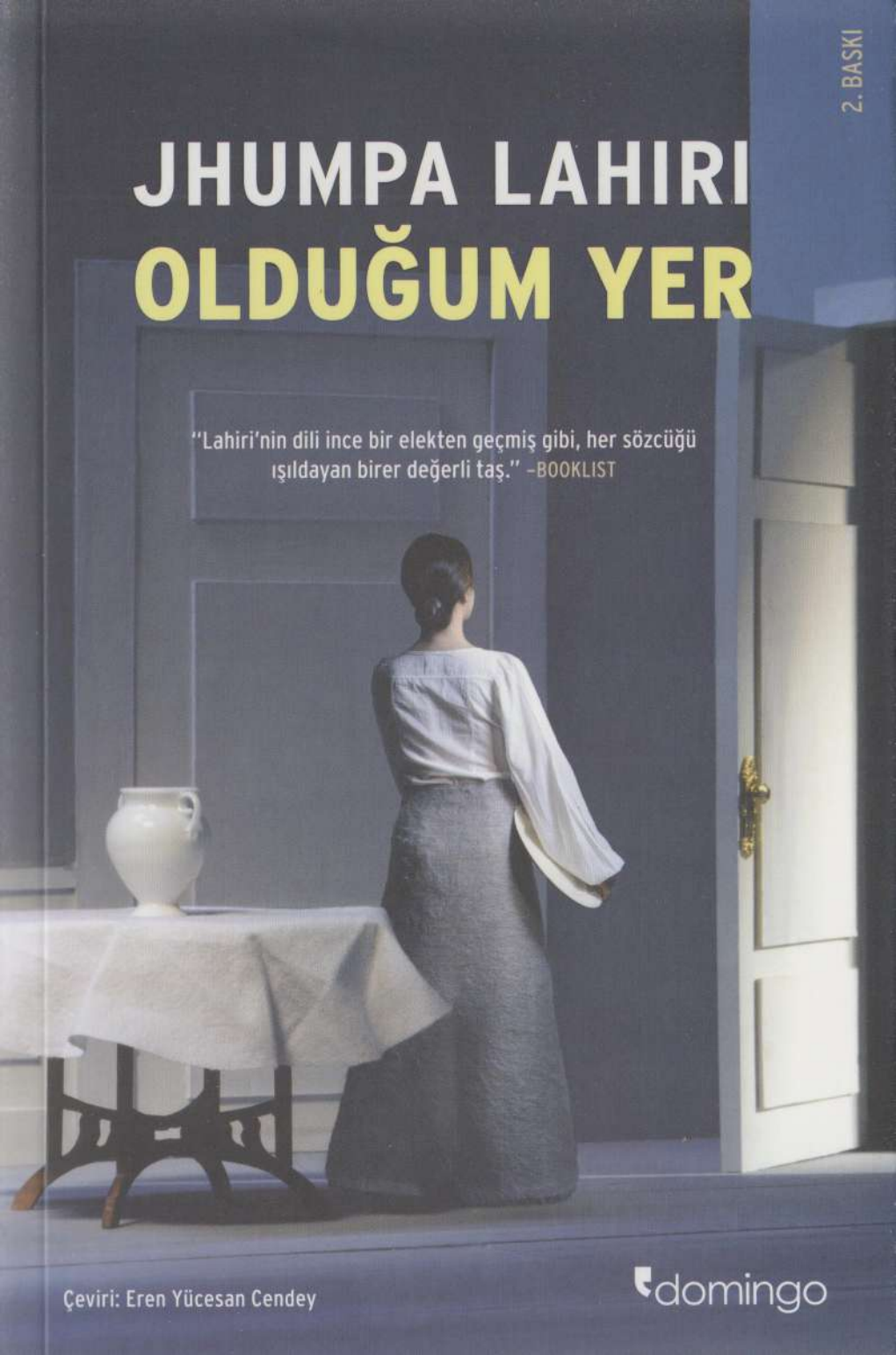
2. BASKI

JHUMPA LAHIRI

OLDUĞUM YER

"Lahiri'nin dili ince bir elekten geçmiş gibi, her sözcüğü ışıldayan birer değerli taş." -BOOKLIST

Çeviri: Eren Yücesan Cendey

domingo

domingo

OLDUĞUM YER
JHUMPA LAHIRI

Özgün ismi: Dove mi trovo
© 2018 Jhumpa Lahiri

Bu kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

© 2022 Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Domingo, Bkz Yayıncılık markasıdır.
Sertifika No: 46105

Çeviri: Eren Yücesan Cendey
Editör: Algan Sezgintüredi
Son okuma: Ümran Özbalcı
Katkıda bulunanlar: Edip Sönmez, Buse Olçay
Kapak görseli: Clark & Pougnaud
Kapak ve sayfa uyarlama: Betül Güzhan

ISBN: 978 605 198 256 4

I. Baskı: Kasım 2022
II. Baskı: Nisan 2023
Çınar Mat. Ve Yay. San. Tic. Ltd. Şti.
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Ata Han No: 34 Kat: 4-5 Bağcılar İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00 • Sertifika No: 45103

Tüm hakları saklıdır. Bu kitabın tümünün veya içeriğinin herhangi bir bölümünün yayıncının yazılı izni olmadan, fotokopi yöntemi dahil, elektronik ya da mekanik herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.

Bkz Yayıncılık Ticaret ve Sanayi Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Cumhuriyet Cad. Pak Apt. No: 30
Kat: 1 Daire: 3 Şişli İstanbul
Tel: (212) 245 08 39
e-posta: domingo@domingo.com.tr
www.domingo.com.tr

JHUMPA LAHIRI
OLDUĞUM YER

Çeviri: Eren Yücesan Cendey

domingo

İçindekiler

Kaldırımda	1
Yolda	3
Ofiste	6
Lokantada	9
İlkbaharda	13
Meydanda	15
Bekleme Odasında	19
Kitapçıda	22
Kendi Kendime	27
Müzede	29
Psikanalistte	32
Balkonda	35
Havuzda	39
Sokakta	44
Manikürcüde	47
Otelde	51
Gişede	55

Güneşte 60
Evimde 62
Ağustosta 67
Kasada 73
Kendi Kendime 77
Akşam Yemeğinde 79
Tatilde 83
Süpermarkette 87
Deniz Kıyısında 90
Kafede 94
Villada 97
Kırlarda 100
Yatakta 107
Telefonda 108
Karanlıkta 110
Kışın 113
Kırtasiyede 117
Gün Doğumunda 122
Kendi Kendime 124
Onun Evinde 126
Kafede 129
Uyanınca 131
Annemin Evinde 134
İstasyonda 140
Aynada 142
Mezarlıkta 144

İki Adım Ötemde 147
Hiçbir Yerde 151
Trende 152

Her yer değiştirişimde derin bir hüzne kapılırım. Anıların, acıların, hazların birbirine dolandığı bir yeri ardımda bıraktığım için dertlenmem aslında. Beni sarsan, değişimin kendisi; vazonun içindeki suyun sallanıp bulanması gibi.

ITALO SVEVO, *Saggi e pagine sparse*
[Denemeler ve Derlenmemiş Yazılar]

Kaldırımda

Sabahları kahvaltıdan sonra, sokağın duvarına dayanmış küçük bir mermer levhanın yanından geçiyorum. Üzerinde adı yazan adamı hiç tanımadım ama yıllar içinde adını, soyadını öğrendim. Doğduğu ve öldüğü günü, ayı biliyorum. Şubat ayında, doğum gününden iki gün sonra ölmüş.

Bisiklet ya da motosiklet kazası olsa gerek. Ya da gece vakti dalgın yürürken bir araba gelip ona burada çarpmıştır.

Kırk dört yaşında kaybetmiş hayatını. Tahminime göre, tam burada, ihmal edilmiş bitkilerin filizlendiği duvarın yanında vermiş son nefesini; bu nedenle levha yerde, yayaların ayağının hizasında duruyor. Burası kıvrılarak tırmanan, biraz tehlikeli bir yol. Kaldırım da düzgün değil, ağaçların kökleri yüzeye çıkmış. Bazı kısımlar bu kökler yüzünden

yürünemez halde; nitekim ben de yola inip yürümek durumunda kalıyorum.

Önündeki kırmızı cam kutunun içinde yanan bir mum, minik bir çiçek demeti ve bir azizin heykelciği duruyor. Ama ölen kişinin fotoğrafı yok. Mumun üzerinde, annenin plastik bir kılıfa sararak astığı, elle yazılmış notu var, oğlunun kaybı anısına bir an için durup düşünenlere teşekkür ediyor. *Zamanının bu anını oğluma ayıran kişilere şahsen teşekkür etmek beni memnun ederdi ama bu mümkün değilse de tüm yüreğimle müteşekkirim*, yazıyor.

Ne anneyi ne başka birini gördüm taşın önünde. Oğul kadar anneyi de düşünüyorum, sonra kendimi biraz daha az canlı hissederek yoluma devam ediyorum.

Yolda

Mahallede yürürken arada sırada küçük bir kaçamak yapabileceğim ya da bir ömür birlikte yaşayabileceğim o adama rastlıyorum. Beni görmek onu her seferinde mutlu ediyor. Bir kız arkadaşımla yaşıyor, iki de çocukları var. İlişkimiz kaldırımda üç beş lafla, ayak üstü içilen kahveyle ya da birlikte attığımız birkaç adımla sınırlı. Bana heyecanla programlarından söz ediyor; elleri kolları hep hareket halinde ve bazen yürürken eşzamanlılık tutturan bedenlerimiz belli belirsiz birbirlerine değiyor.

Bir keresinde yeni eteğimin altına çorap seçmek için bir dükkâna girince bana eşlik etti. Eteği henüz almıştım, o akşam katılacağım davette giymek için uygun çorabım yoktu. Tezgâha yayılan tüm dokuları, renkleri birlikte elledik. Örnekler sanki esnek ve saydam kumaş parçalarıyla dolu bir kitap gibiydi. O, sutyenler, gecelikler arasında kendini sanki bir

iç çamaşırı mağazasında değil de bir nalburdaymış gibi rahat hissediyordu. Ben yeşille mor arasında kararsız kalmıştım. Mor olanı almam konusunda beni ikna eden o oldu ve satıcı kız çorapları poşete koyarken şöyle dedi: Kocanızın gözü çok iyi.

Bu hoş karşılaşmalar günlük gezintilerimizi bölüyor. İffetli, kaçamak bir muhabbetin keyfini çıkartıyoruz. Sonuçta fazla ileri gitmiyor, asla çizgiyi aşmıyor. Temiz bir adam o, arkadaşımı ve çocuklarını çok seviyor.

Her ne kadar hayatımı kimseyle paylaşmıyor olsam da sıkı bir kucaklama bana yeterli geliyor. Yanağa kondurulan iki öpücük, birlikte atılan iki adım, birlikte aşılan kısa bir yol... İkimiz de dile getirmesek de istersek hatalı ve hatta zararsız olacak, yanlış bir maceraya sürüklenebileceğimizi biliyoruz.

Bu sabah onu dalgın görüyorum. Tam karşısına gelene dek beni fark etmiyor. Bir köprüden geçiyoruz, o bir yandan geliyor, ben öteki yandan. Tam ortada duruyoruz, yayaların nehir boyunca duvara vuran gölgelerine bakıyoruz. Sırayla süzülen hayaletleri, bir âlemden ötekine geçen uysal ruhları andırıyorlar. Köprü düz olmasına rağmen gölgeler –somut duvara yansıyan soyut figürler– yokuş tırmanıyor, sürekli yükseliyor gibi görünüyorlar. Korkunç bir hedefe doğru sessizce ilerleyen mahkûmlara benziyorlar.

"Günün birinde bu geçişi filme çekmek hoş olurdu," diyor bana. "Biliyor musun, her zaman olmaz, güneşin konumuna bağlı. Her seferinde etkileniyorum, bunda büyüleyici bir şeyler varmış gibi hissediyorum. Acelem olsa bile duruyorum."

"Ben de."

Cep telefonunu çıkartıyor. "Deneyelim mi?" diye soruyor.

"Nasıl çıkıyor?" diyorum.

"Çok kötü, bu alet bir şey yakalayamıyor."

Sessiz gösteriye, hiç durmadan hareket eden kara figürlere bakmayı sürdürüyoruz.

"Nereye gidiyorsun şimdi?"

"İşe."

"Ben de."

"Bir kahve içelim mi?"

"Bugün zamanım yok."

"Hoşça kal o zaman, görüşürüz."

Vedalaşıyoruz, ayrılıyoruz, biz de o duvara vuran iki gölgeye dönüşüyoruz; yakalanması mümkün olmayan gündelik bir gösteriye.

Ofiste

Burada dikkatimi yoğunlaştırmam çok zor. Koridordan geçen meslektaşlarıma ve öğrencilere sergileniyormuşum gibi hissediyorum kendimi. Hareketleri, gevezelikleri sinirlendiriyor.

Ortamı ısıtmak için boşuna gayret gösteriyorum. Her hafta rafları doldurmak üzere alışveriş torbasına attığım kitaplarımı taşıyorum. Ne var ki omuzlarıma saplanan ağrım ve çabam sonuçta hiçbir şeye yaramıyor. Bu kitaplığı doldurmam için iki üç yıl gerekiyor, o kadar geniş; bütün duvar boyunca uzanıyor. Gene de ortam biraz daha davetkâr bir hal aldı: bir çerçeveli gravür, bir bitki, iki yastık. Buna rağmen sorgulayan, beni dışlayan bir ortam bu.

Kapıyı açıyorum, çantamı bırakıyorum, günümü planlamaya başlıyorum. Postalara yanıt yazıyorum, öğrencilere okutacağım kitaba karar veriyorum. Burada bulunma nedenim, sadece maaşım; yüreğimi

koymuyorum işime. Pencereden gökyüzüne bakıyorum. Biraz müzik dinliyorum. Öğrencilerin kompozisyonlarını okuyor, düzeltiyorum, sonra bir zamanlar tutku hissettiğim kitaplarıma dönüyorum. Arada sırada yüzsüzün teki akıl sormak ya da bir şey istemek için kapıyı çalıyor. Hırs ve özgüven yüklü ifadesiyle karşıma oturuyor.

Burası geçici bir bölge, kendimi bu mekâna ait kılamıyorum. Meslektaşlarım beni görmezden geliyor, ben de onları. Kim bilir, belki de beni hırçın ya da rahatsız edici buluyorlardır. Yakın, ulaşılabilir olmak zorunluluğumuz var ama ben kendimi onların tümünün uzağında hissediyorum.

Bu ofisi benden önce kullanan meslektaşım arada sırada burada uyuyormuş galiba. İyi ama neresinde, nasıl, diye düşünüyorum. Yere battaniye serip üzerine mi uzanıyordu? Şairmiş, dul karısının söylediğine göre gecenin ilerleyen saatlerinde kimseciklerin kalmadığı yapıya sinen gece sükûnetine hayranmış ve aklına bir şiir takılırsa tamamlayana dek ofisten çıkmazmış. Evinde, karısının döşediği temiz ve sevimli çalışma odasında aradığını bulamıyormuş. Şiirlerini burada yazıyormuş; duvarların, halının solgun renklerini umursamıyormuş. Yaşlı, hayal âleminde bir adammış ve aklında birbirine dolanan coşkun sözcükler ancak bu odada belli bir

düzene giriyormuş. İki yıl önce ölmüş, son nefesini bu odada vermediyse de ortamda bir kabir kasveti hissediliyor.

Lokantada

Öğle yemeklerimi genellikle evimin iki adım ötesindeki lokantada yiyorum. Küçük bir yer, on iki olmadan varamazsam yer bulamıyorum, ikiden sonrasını bekliyorum. Tek başıma, benim gibi yalnızların, tanımadığım kişilerin arasında yiyorum ama arada sırada aşina çehrelere rastladığım da oluyor.

Yemekleri baba pişiriyor, kızı servis yapıyor. Galiba anneyi kızın küçüklüğünde kaybetmişler: Aralarındaki sıkı bağın sadece kan değil, aynı zamanda yas bağı olduğu hemen anlaşılıyor. Buralı değiller. Tüm gün gürültülü bir ara sokakta çalışıyor olsalar da yalnızlıklarını koruyorlar; kemiklerinde güneşin alevi, koyunlarla dolu tepelerin fırtınaları, kuzey rüzgârlarının hışmı var. Onları teknelerinde, korunaklı bir mağaranın önüne demir atmış olarak canlandırıyorum gözümde. Kız teknenin kıçından kendini suya atıyor, baba elinde canlı bir balık tutuyor.

Aslında kız garsonluk yapmıyor, neredeyse hep tezgâhın arkasında duruyor.

"Buyurun."

Menü tıkız, tuhaf bir el yazısıyla kara tahtaya yazılmış oluyor. Haftanın her günü değişik bir yemek seçiyorum. Kız siparişi alıyor, daima mutfakta olan babasına ne hazırlayacağını söylüyor.

Oturuyorum, bana bir şişe su ve kâğıt peçete getirip hemen tezgâh arkasındaki yerine dönüyor. Bana ait tepsi tezgâh üzerine konduğu anda kalkıp alıyorum.

Bugün mahallede çalışanlar ve her zamanki turistler arasında genç bir babayla kızı da var. Sarı saçlarını iki örgüyle toplamış kız on yaşlarında, omuzları öne düşük, bakışları dalgın. Genellikle onları cumartesi günleri görürdüm ama bu hafta okul kapalı, Paskalya tatilindeyiz.

Artık olayı biliyorum: Kız geceyi babasının evinde geçirmeyi reddediyor, daima annesiyle kalmak istiyor. Daha önce üç kişilik bir aileyken de rastlardım onlara bu lokantada. Annenin kıza hamileliğini, çiftin mutluluğunu, mahrem konuşmalarını, çevredekilerin iyi dileklerini çok iyi anımsıyorum. Bir aile olduktan sonra da yemeğe gelmeye devam ettiler. Parkta oynadıktan, meydandan şunu bunu aldıktan sonra yorgun ve acıkmış halde kapıda

belirirlerdi. Kızla aramda bir bağ varmış gibi hissederdim; o da benim gibi tek çocuktu, annesiyle babasının arasında otururdu. Tek fark, benim babamın dışarıda yemek yemeyi sevmemesiydi.

Anne geçen yıl mahalleyi terk etti, baba yalnız kaldı. Ve annesine çok bağlı; büyüdüğü evde, onu bekleyen odasında babayla kalmak istemeyen bu küçük kız yüzünden adam kendini bezgin ve hatta çaresiz hissediyor.

Babası onunla konuşmaya, onu ikna etmeye çalışırken, kız cep telefonuyla oynuyor. Adamın kendini yinelemesi içimi acıtıyor. Babayla kız arasındaki kopukluk ve yıkılmış evlilik yüreğimi sızlatıyor. Oysa söylentilere göre karısı adamı, onu başkasıyla aldatması, artık geride kalmış olsa da çılgın bir tutku yaşaması yüzünden terk etmiş.

Baba, "Okul nasıldı geçen hafta?" diye soruyor.

Kız omuzlarını silkiyor. Şöyle diyor: "Bu akşam beni bir kız arkadaşıma bırakır mısın?"

"İkimiz birlikte sinemaya gideriz diye düşünmüştüm."

"Canım istemiyor. Ben arkadaşıma gitmek istiyorum."

"Ne yapıyorsun orada?"

"Eğleniyorum."

"Peki, sonra ne yapacaksın?"

"Anneme dönerim."

Baba teslim oluyor, bu hafta onu ikna etmek için daha fazla uğraşmayacak. O da cep telefonuna bakıyor. Kız tabağındaki yemeğin bir bölümünü yiyor, kalanı babası bitiriyor.

İlkbaharda

İlkbaharda ıstırap çekiyorum; mevsim beni canlandırmıyor, tam tersine yoruyor. Yeni ışık zihnimi bulandırıyor, coşan doğa beni boğuyor, yoğun polen yüklü hava gözlerimi rahatsız getiriyor. Alerjilerimi yatıştırmak için her sabah almak zorunda olduğum hap uyku getiriyor. Beni saran uyuşukluk yüzünden dikkatimi toplayamıyorum, öğle saatlerinde yatağa uzanasım geliyor. Gündüz terliyorum, geceleri soğuktan donuyorum. Yılın bu kaprisli dönemine uygun bir ayakkabı da bulunmuyor.

Hayatımın her hüzünlü yaşanmışlığı ilkbahara bağlanıyor. Her ağır darbesi. İşte bu nedenle ağaçların keskin yeşili, pazarda görülen ilk şeftaliler, mahallemdeki kadınların giydiği hafif ve evaze etekler kederlendiriyor beni. Tüm bunlar bana yalnızca yitişleri, ihanetleri, hayal kırıklıklarını anımsatıyor.

Uyanıp, kaçınılmaz biçimde *ilerlemek* zorunda kaldığımı hissetmekten hiç hoşlanmıyorum. Ama bugün, cumartesi günü evden çıkmam gerekmiyor. Uyandığımda yataktan çıkmak zorunda bile değilim. Bundan güzel ne olsun!

Bir arkadaşımın kızı bu şehirde benim gibi tek başına yaşıyor, oysa daha on altı yaşında. Üç yıl önce babası, üvey annesi ve kendinden çok daha küçük üvey kardeşiyle gelmişlerdi bu şehre. Babası ressamdı, şehirdeki saygın bir akademiden iki yıllık eğitim fonu almıştı. Bütün aileyle onun sergisinde tanışmıştım. Ressam ve karısı İtalyanca dersi almak için evime geliyorlardı. Kız gelmiyordu. Bölgedeki bir liseye devam ediyordu. İki yıl sonra, geldiği ülkeye dönmemeye, ailesinden erkenden kopup burada kalmaya karar verdi. Onun gibi burada eğitim alan başka öğrencilerle birlikte lisenin yurdunda kalıyor.

Bana ilginç görünen bir sergi olduğunda ya da sezon sonu indirimleri başladığında arıyorum onu. Her ne kadar kızın bana hiç ihtiyacı yoksa da arkadaşlarıma ona göz kulak olacağım konusunda söz vermiştim.

Bisikletle meydanı çaprazlama keserek gelişini izliyorum. Kızım olabilirdi, otuz yaş var aramızda. Ama şimdiden insanı savunmasız bırakacak güzellikte bir kadın, konuşurken ne kadar mutluyum dercesine hep gülümseyen bir kız. O yaşta sevgili edinemeyen, tutuk bir genç kız olan bana hiç benzemiyor. Ona imreniyorum, boşa harcanmış, arzularını dile getirememiş gençliğime yanıyorum.

Ailesiyle birlikte bir hafta geçirdikten sonra buraya geri gelmişti. Onlardan uzaklaştığı için rahatlamış gibiydi. Yedi gün boyunca onlarla yaşamanın ciddi bir dert olduğunu, babasıyla üvey annesinin sürekli kavga ettiklerini, ayrılmaları gerektiğini söyledi.

"Sevmiyorlar mı birbirlerini?"

"Hem de hiç. Babam kendini resimlerine kaptırmış durumda, kadınsa bomboş dolaşıyor, ona karışıyor ve tepesini attırıyor."

"Annen peki? Onu gördün mü?"

"O da yeniden sevimsiz bir tiple evlendi."

Taze sıkılmış nar suyu içiyor, bir bardak dolusu kan gibi görünüyor gözüme ama ona söylemiyorum. Acıktığını söylüyor, bir de kruvasan istiyor. Onu önce ikiye, sonra bir daha ikiye bölüyor. Bir lokmanın tadına bakıyor, sonra öteki parçaları peçeteye diziyor.

Meydanda oturduğumuz sürece bakışları üzerine çekiyor ama o fark etmiyor bile. Ailesinin konuşmakta zorluk çektiği dile son derece hâkim. Yabancı gibi durmuyor, tam tersine nereye giderse gitsin oraya uyum sağlayabilen bir varlık gibi.

Ailesi kaygılanıyor, yeniden düşünmesini ve üniversiteyi onlara yakın bir yerde okumasını istiyor. Telefonda konuştuğumuzda kızlarını çoktan yitirdiklerini söylemiyorum onlara.

Hayallerle, planlarla dolu zihni. Hâlâ dünyayı değiştirmenin mümkün olduğuna inanıyor. İsyan etme cesaretine sahip, geleceğini burada kurmak istiyor. Çok seviyorum bu kızı, azmi bana ilham oluyor. Aynı anda kendimi düşünüyorum ve süngüm düşüyor; ona kur yapan gençleri, güldüren eğlenceli halleri anlatırken içimi saran yetersizlik duygumu silemiyorum. Gülüyorum ama içim buruluyor, ben o yaştayken aşkı tanımamıştım.

Ne yapıyordum? Okuyordum, ders çalışıyordum, dinliyordum ve annemle babamın sözünden çıkmıyordum. Gene de sonuçta onları hiçbir zaman mutlu edemedim. Kendimden hoşlanmıyordum, hayatta yapayalnız kalacağımı biliyordum.

"Dün babanla konuştum, çok yağıyormuş sizin oralarda."

"Benim oralar değil artık."

"Neden, orada olmaktan hoşlanmıyor musun?"

"Üvey anneme katlanamıyorum, kendine ait bir hayatı, bir sesi yok. Annem de aynı, zaten babam bu nedenle terk etti onu. Bu türden kadınlara dayanamıyorum artık. Ben senin gibi güçlü, bağımsız bir kadın olmak istiyorum."

Ben de ona aynı şeyi söyleyebilirdim. Susuyorum. Yemediği kruvasan parçalarını kâğıt peçetenin içine dizişini, sonra onu bir bohça yapıp bardağın içine bırakışını seyrediyorum. Hesabı istiyorum.

Kırk beş yaşımı geçince, neredeyse hiç hekime görünmediğim şanslı bir dönemden sonra artık iyi olmama halleriyle tanışıyorum. Gizemli birtakım ağrılar, ansızın ortaya çıkıp kaybolan sorunlar beliriyor: gözümün arkasında ısrarcı bir baskı, dirseğimde bir sıkışma, yüzümde belli bir süre ve kısmi olarak tutukluk hissi. Karnımdaki kırmızı, yuvarlak lekeler kaşınıyor, hatta bir keresinde dayanılmaz bir hal aldığından acile gittim. Tek bir merhemle geçti.

Birkaç günden bu yanaysa boğazımda, cildin altında gelip geçen tuhaf bir çarpıntı hissediyorum. Ne var ki yalnızca evimde divana oturup bir şeyler okurken ortaya çıkıyor. Yani gevşediğimde, kendimi rahatlamış hissettiğimde. Bir iki saniye sürüyor, sonra geçiyor. Bir sabah kahvemi içerken nedense içimi döktüğüm barista beni uyardı:

"Bir kontrol ettir, orada kalple beyni birbirine bağlayan bir damar var, sakın ihmal etme."

Ve yanımda duran, sabah bile bira içen emekli tarih öğretmeni bey de ekledi:

"Eh, aynı şey benim zavallı karıma da olmuştu."

Sonuç olarak doktora gittim, o da beni görüp kalbimi uyduruk bir aygıtla dinledikten sonra bir kardiyoloğa yönlendirdi.

"Olasılıkla hiçbir şey yoktur hanımefendi. Ama artık genç kız sayılmazsınız, araştırmak iyi olur," dedi ve bir klinik adı verdi.

İşte şimdi oradayım.

Salon biraz loş, ışıklar sönük. Isıtmaysa sonuna kadar açık ve aslında sıcaktan hoşlansam da burası dayanılır gibi değil. Hemen ceketimi ve fularımı çıkarmaya girişiyorum. Bekleyen tek bir hasta var, bu tuzağa düşmüş bir başka hanım. Benden yirmi yaş büyük olmalı. Dikkatle süzüyor beni, hiç de kibar değil bakışları, gayet soğuk. Fularımı çıkaramıyorum, kolyeme dolanmış. Ne gülünç bir hal. Hanım sanki aramızda bir ekran varmış da televizyondaki biriymişim gibi seyrediyor beni.

Darmadağın olduğumu hissederek dolaşıklığı çözüyorum ve yerime oturuyorum.

"Nasıl bu doktor? İyi mi?"

"Bilmiyorum."

On beş dakika daha bekliyorum. O hanım da bekliyor, onu da çağırmıyorlar. Bir şey okumuyor, hiçbir şey yapmıyor. Bana da bakmıyor artık, televizyon ekranına dalar gibi bile izlemiyor.

Ne yazık ki çantama bir kitap atmayı unutmuşum. Ortalıkta dergi de yok. Genel sağlık ve kalp sağlığı konusunda bir iki broşür var sadece.

Acaba bu hanımın hastalığı nedir? Korkuyor mu? Ona sorasım, şu buzları kırasım var, nihayetinde burada sadece ikimiziz ve yalnızız. Ama olmuyor.

Şu anda hiçbir çarpıntı hissetmesem de eninde sonunda derimin altında, kalbimi beynime bağlayan damarın olduğu noktada o belirsiz ama kaygı verici hareket yeniden başlayacak.

Bu hanıma da eşlik eden yok: refakatçisi, arkadaşı, kocası... Yirmi yıl sonra şu ya da bu nedenle bunun gibi bir bekleme salonunda benim de yanımda kimse olmayacağını seziyor olmasından korkuyorum.

Kitapçıda

Kaçınılmaz olarak eski sevgilime rastlıyorum, ömrümün beş yılı boyunca birlikte olduğum, anlamlı tek ilişkimi yaşadığım sevgilim. Her rastladığımda ve merhaba dediğimde bir zamanlar ona âşık olmuş olmama şaşırıyorum. Hâlâ benim mahallemde, tek başına yaşıyor. Yakışıklı ama ufak tefek bir erkek; gözlüğünün biçimi ve ince elleri onu iyi bir entelektüel gibi gösteriyor olabilir ama aslında tutarsız, orta yaşta hâlâ yakınmaya devam eden koca bir çocuk.

Bugün ona kitapçıda rastladım; zaten sık sık burada çıkar karşıma, yazar olmaya hevesleniyor. Koca bir deftere sürekli bir şeyler yazardı ama herhangi bir metninin gün ışığına kavuştuğunu sanmıyorum.

Yakınlarda ödül almış bir kitabı göstererek, "Okudun mu bunu?" diye soruyor.

"Adını bile duymadım."

"Okumalısın." Yüzüme bakıyor ve ekliyor: "İyi gördüm seni."

"Eh!"

"Ben dökülüyorum, dün gece hiç uyuyamadım."

"Neden?"

"Her zamanki can sıkıcı şeyler, evimin altındaki barda gürültüyü abartan gençler yüzünden. Başka bir ev aramalıyım."

"Nerede?"

"Bu köhne şehirden uzakta. Deniz kıyısında ya da dağlarda, medeniyetten uzakta bir ev almayı düşünüyordum."

"Sahi mi?"

Mümkün değil, hayatta böyle bir şey yapacak tip değil, ödleğin teki. Beraberken onu dinlemekten, küçücük de olsa her türden sorununa çözüm aramaktan başka bir şey yapmıyordum. Her sırt ağrısını, her varoluşsal krizini. Şimdiyse doymak bilmez endişesini, yakınmasını umursamadan bakıyorum ona.

Ne bir düzen kurmayı becerebilirdi ne bir şey hatırlayabilirdi. Dikkati çok dağınıktı, benim tam tersimdi. Buzdolabında ne olduğuna bakmazdı, her şeyi iki kere alırdı, onun yüzünden bozulmuş yemek atıp dururduk. Her zaman geç kalırdı, hep

bir terslik, aksaklık çıkardı; defalarca filmlerin ilk perdesini kaçırdık. Başlangıçta deliriyordum, sonra alıştım; onu seviyor, bağışlıyordum.

Birlikte tatile gittiğimizde mutlaka en önemli şeyi, yürüyüş ayakkabılarını, güneş kremini, not defterini unutmuş olurdu. Kalın kazağını, ince tişörtünü bavula koymayı hep ihmal ederdi. Sık sık da ateşi çıkardı. Pek çok küçük kenti, o otel yatağında yattığı, yorgan altında soluk benziyle terleyerek uyuduğu için tek başıma gezmişimdir. Eve döndüğümüzde ona çorba pişirirdim, sıcak su torbası hazırlardım, eczaneye giderdim. Hemşirelik yapardım, yüksünmezdim bundan. Annesini de babasını da kaybetmişti. Bu dünyada bir tek sen varsın, derdi bana.

Onun evinde seve seve yemek pişirirdim, tüm sabahımı alışverişini yapmaya ayırır, ona yemek yapabilmek için bütün şehri boydan boya aşardım. En leziz peyniri, en parlak patlıcanı bulabilmek için bir mahalleden ötekine sürüklenirdim. Evine vardığımda sofrayı kurardım, oturur ve şöyle derdi: Senin çorban, senin kızarmış tavuğun olmazsa yaşayamam. Dünyasının merkezi olduğumu zannederdim, bana evlenme teklif etsin diye beklerdim, o teklifin geleceğinden emindim.

Sonra bir gün, nisan ayında evdeyken, aşağıdan zil çaldı, o geldi sandım. Oysa gelen, sevgilimi benim kadar iyi tanıyan bir kadındı. Meğer benimle görüşmediği günlerde onunla buluşuyormuş. Bu kadınla neredeyse beş yıl boyunca aynı erkeği paylaşmıştık. Bir başka semtte oturuyordu sevgilim, ona ödünç verdiğim bir kitap sayesinde durum ortaya çıkmıştı; kitabı bana iade edeceğine, her zamanki ahmaklığıyla bu kadına götürmüştü. Kitabın arasında adımın ve adresimin de yazılı olduğu bir doktor muayene faturası varmış. O anda ilişkide yerine oturtamadığı tüm taşlar yerine oturmuştu, bir yarı-sevgili olduğunu ve üçlü bir ilişki yaşadığımızı anlamıştı.

İlk darbeyi hazmettikten sonra kadına, "Ona faturayı bulduğunu, bana geleceğini söyledin mi?" diye sordum. Kısaca boylu, kâküllü, duyarlı bakışlı, sıcak tenli bir kadındı. Acele etmeden konuşuyordu, tatlı bir sesi vardı.

"Ona hiçbir şey söylemedim, gereksiz gördüm. Sadece seni tanımak istedim."

"Bir kahve içer misin?"

Oturduk, konuşmaya başladık. Ajandalarımızı ortaya koyduk, iğneden ipliğe paralel ilişkilerimizin gidişatını inceledik: Tatiller, unutulmaz anlar,

sırt ağrıları, üşütmeleri. Uzun ve yürek paralayan bir sohbet oldu. Titiz bilgi ve veri alışverişi sonucunda bir gizem çözüldü, bilmeden dahil olduğum karabasan aydınlığa kavuştu. İkimiz de birer kazazedeydik, birbirimizi suç ortağı gibi görüyorduk. Her bir sözü, her bir açıklaması beni yaralıyordu ve aynı anda hem hayatım paramparça olup un ufak dökülüyor hem de kendimi hafiflemiş hissediyordum. Güneş batıyordu, karnımız acıkmıştı ve artık söyleyecek bir söz kalmadığında iki lokma yemek için birlikte dışarı çıktık.

Münzevilik mesleğim oldu. Belli bir disiplin söz konusu ve her ne kadar canımı yakıyorsa da onu mükemmelleştirmeye çalışıyorum, bunda da annemin etkisi olmalı. O ömrü boyunca yalnızlıktan korktu ve şimdi, yaşlılık yıllarında bu duygu onu mahvediyor; hatır sormak için aradığımda sadece, "Yapayalnızım," diyor. Gerçekte onu seven pek çok arkadaşı olsa, benimkinden daha yoğun ve hareketli bir sosyal yaşamın içinde bulunsa da eğlenceli ve şaşırtıcı durumlarla karşılaşmıyor. Onu son ziyarete gidişimde telefonu hiç susmadı. Gene de onu hep bir beklenti halinde görüyorum, neyin beklentisinde, bilmiyorum ama zamanın akıp gidişi onun yükü haline geldi.

Küçüklüğümde, babam da varken beni hep sıkı sıkı yanında tutardı, aramızda en ufak bir ayrılık olmasını istemezdi. Beni gözetirdi, sanki bir

karabasan ya da yılanmış gibi yalnızlıktan korurdu. Kendime özgür bir yaşam kurabilmek için kaçana kadar normal olmayan bir alaşım halinde yaşıyorduk. O ve korkusu arasındaki kalkan ben miydim, onu sonsuz uçurumlara düşmekten koruyan ben miydim? Onun korkusunun korkusu mu beni böyle bir yaşantıya sevk etti?

Bugün ikimiz de yalnızız ve biliyorum ki içten içe o alaşımı yeniden oluşturmayı, yalnızlığını yok etmeyi istiyor; ona göre ikimiz için de en doğru çözüm bu olur. Kararlı olduğum, aynı kentte oturmayı reddettiğim için onu üzüyorum. Rahatsız sessizliğe, evden çıkarken kapatmadığım ışığa ve radyoya rağmen yalnızlıktan memnun olduğumu, zamanımın ve mekânımın efendisi olmanın bana iyi geldiğini söylesem annem bana ikna olmuş gibi bakmaz, yalnızlığın bir yoksunluktan başka bir şey olmadığını söylerdi. Bu konuda kafa yormak boşuna; kendime yonttuğum küçük tatminler onun aklına yatmaz. Bana düşkün olmasına rağmen bakış açımla ilgilenmiyor ve işte bana gerçek yalnızlığı öğreten de aradaki bu uçurum oluyor.

Müzede

Bu en sevdiğim müze, tren istasyonuna bitişik ve daimi kalabalığın ortasında olsa da neredeyse her zaman ıssız. Buraya genellikle akşamüstü, iş çıkışında geliyorum; bütün gün katlanır iskemlelerinde oturan, mozaikler, freskler, yer döşemeleri karşısında çene çalan bekçileri tanıyorum.

Müzede antik dönem evleri sergileniyor. Kazılmış, sökülmüş, taşınmış, yeniden bitiştirilmiş ve halka sunulmuş evler. Bazı yatak odaları oluşturmuşlar, duvarları kırmızıya, koyu sarıya, karaya, gök mavisine boyamışlar. Bunlar yüzyıllar önce başka insanların uyuduğu, hayal kurduğu, sıkıldığı, seviştiği odalar.

En güzel oda –bir imparatorun karısına ait– adeta bir bahçe; duvarlarda gür ağaçlar, çiçekler, turunçgiller, hayvanlar resmedilmiş. Çatlamış narlar,

ağaç dallarına konmuş kuşlar var. Solgun ve sabit bir sahne. İncecik dallarıyla ağaçlar, ortamı saran, doğayı sarsan, her şeyi paradoksal olarak canlı kılan esintiye boyun eğecek gibi.

Bu odanın ortasında yumuşak ve siyah deriden iki bank var. Güneşi gözlemek için birine oturuyorum. Güneş ışığı cam tavandan sızıyor, süzülüyor, ağaçların ve çalıların renk tonlarını değiştiriyor. Değişken ışık bahçeyi sürekli aydınlatıyor ve karartıyor. Burası bana suyun altında yüzerken mavimsi bir çalılık hissi veren denizi anımsatan bir karasal manzara.

Bugün bu odaya birkaç dakika sonra aşağı yukarı benim yaşlarımda, şık bir hanım geldi. Olasılıkla yabancıydı. Tahminime göre yolu rastlantıyla bu şehre düşmüştü, belki de iş için gelen ve bütün gün meşgul olan kocasının peşine takılmıştı. Biraz sıkılmış ama duruma boyun eğmiş bir hali vardı. Ona turistlik yapmak düşmüştü.

Bu oda hakkında hiçbir şey bilmiyor, hiç şaşırmıyor. Belki de bu şahane ortamdayken, bugün ne çok yürüdüğünü, ne çok yorulduğunu düşünüyor. Ya da bir başka kentteki evini düşünüyor. Alıştığı evini şimdiden özlüyor. Pek çok kilise, çeşme görmüş olmalı ve artık bu noktada gördükleri onu etkilemiyor. Oteli küçük, odası ya çok sıcak ya çok soğuk

olmalı. Eminim saat farkından ötürü de uykusunu alamamıştır.

Rahat banka oturuyor. Artık dışarı çıkmaya, keşif yapmaya, doğru yolu bulmak için şehir haritasını incelemeye istek duymuyor. Dört duvarı dikkatle inceledikten sonra bakışlarını ayırıp yere bakıyor. Şişmiş ayaklarına, ayakkabılarına bakarken son günlerde aştığı yolları, tek başına yürüdüğü bu büyük şehrin sokaklarını, yorgunluğunu düşünüyor. Odanın güzelliği ona tesir etmiyor. Enerjisini toplamak için bir fırsat burası sadece.

Gözlerini yumuyor, sonra varlığımı umursamadan banka uzanıyor. Gözleri kapalı, sırtüstü yatıyor. Böylece her zaman saygı gösterdiğim eşiği aşıyor ve odayı bütünüyle sahipleniyor, onu *yaşıyor*.

Psikanalistte

Bir yıl boyunca bir psikanaliste gittim. Hiç bilmediğim, uzakça bir semtte yaşıyordu. Oturduğu bina geçmiş dönemlere aitti, pembeydi. Avluda bir tabut, pek çok ağaç, birkaç amfora vardı. Kabini ahşap ve cam olan asansörün kapı kanatları ince, içi dardı. Dairesi de daima loştu, kepenkler aralık dururdu. Mürdüm rengi hasta divanı hemen girişte bulunuyordu. Oda birkaç metrekareydi, lüks bir dolap gibiydi ama tavanı çok yüksekti ve duvarlar zeminden tavana kadar kitaplarla kaplıydı. Belki de bu analisti seçmemin nedeni bu avluya girmek, bu asansörle yukarı çıkmak, bu odaya varmaktı.

Divana uzanıyordum, o da arkamda bir koltuğa oturuyordu, bana bakıyor ya da bakmıyordu. Güzel, kara gözlü bir kadındı, ön dişleri ayrıktı. Birtakım kapıların arkasında ailesiyle paylaştığı hayatı başlıyordu: yiyecek dolu kileri, yıkanmayı bekleyen

kirli tabakları, bir yerlere asılmış çamaşırları... Ben sadece hastalarını iyileştirmeye ayırdığı bölümü biliyordum: daralmış yürekleri sırayla konuk eden şifa evini.

Bana hep aynı şeyi söylüyordu: Buyurun, başlayın. Sanki her buluşmamız ilk ve yegâneymiş gibi. Her görüşme bana asla gelişmeyen bir romanın giriş bölümü gibi geliyordu.

Ne anlatıyordum ona? Rüyalarımı, karabasanlarımı, saçmalıkları. Kimi zaman annemin öfke nöbetlerini, beni insan olarak etkilemiş olan yaygaralarını, kendinin kesinlikle anımsamadığı korkunç anları. Hakkımdaki yargılarını sıralıyordum. Beni ne zaman ve nasıl kılıçtan geçirdiğini. Artık neredeyse ağırlığı kalmamış olan engelleyici anne, yaşlılığında zar zor hareket eden istilacı anne. Erkenden, ben neredeyse on beş yaşındayken kaybedilmiş baba.

Bir gün ona, "Son zamanlarda çok kötü rüyalar görür oldum," dedim.

"Mesela?"

"Camdan yapılma, küp şeklinde, kocaman bir haznenin içi kanımla doluydu."

"Sizin kanınız olduğunu nereden biliyorsunuz?"

"Hatırlamıyorum. Ama benimdi."

"Başka?"

"Günler önceki rüyamda da yatağımı gördüm, üzeri kara böceklerle doluydu, çarşafın üzeri böcek kaynıyordu."

"Siz onların arasında mı uyuyordunuz?"

"Evet ama onları fark ettiğim anda dehşet içinde kalktım. Sonra dikkatle bakınca onların şirin, neredeyse insani olan sevimli gözlerini fark ettim ve bu ayrıntı beni rahatlattı."

"Yani o küpün içindeki kan imgesi en rahatsız edici rüyanızdı."

"Sanırım evet."

Her seansta olumlu bir şeyler anlatmak gerekiyordu. Ve ne yazık ki çocukluğumda bu anlamda yeterli anı yoktu. Ben de güneş vuran balkonumu, orada nasıl kahvaltı ettiğimi anlatıyordum. Açık havada ısınmış tükenmezkalemi elime alıp iki satır yazı yazmanın keyfini falan anlatıyordum.

Ben de bir arkadaşıma psikanaliz yapıyorum. O da benim gibi kırkını aşmış bir kadın ama hep telaş içinde, hep bir koşturma halinde yaşıyor. Bende olmayan her şeye sahip: koca, çocuklar, bitmek bilmeyen işler, kırda ikinci bir ev. Aslında anne babamın benim için diledikleri hayatın gerçekleşmiş hali. Arkadaşım yoğun çalışıyor, önemli görevi nedeniyle dünyayı fır dönüyor. Ailesini geride bırakarak ayda en az bir kere havaalanına gidiyor. Daima hazır bekleyen bavulunda sakinleştiricilerle dolu bir ilaç kutusu var çünkü uçmaktan ödü patlıyor. Vicdan azaplarıyla yanıp kavruluyor ama pes etmiyor, kesinlikle durmuyor.

Arada sırada bana geliyor; yalın evimin ona bir sığınak gibi geldiğini tahmin ediyorum. Ona bir fincan çay yapıyorum. Sadece burada, diyor, şöyle

rahat bir nefes alabiliyorum. Gürültü duymuyor, dört bir yana dağılmış eşya görmüyor. Cam sehpama, üzerindeki kitap yığınına, sahilden topladığım bir iki taşa hayranlıkla bakıyor.

Bana şöyle diyor: Kendi evimde dinlenemiyorum. Daima yapacak iş var, bir anlığına olsun şöyle tasasızca oturamıyorum koltuğa. Sehpanın üzeri hep darmadağınık, bakmamla moralimin bozulması bir oluyor. Uyuduğum anlar hariç evimin tadını çıkartamıyorum. Oysa onu bu hale getirebilmek için ne çok para harcadık. Biliyor musun, bana küçük bir köşecik yeterdi. Seninki gibi derli toplu bir eve hasretim.

Evlenmeden önce onun da böyle bir evi varmış. Bana şöyle tarif ediyor: küçük salonu, avluya bakan yatak odası, halının üstünde titreşen sabah güneşi. Sokağın gürültüsünü, tesisatın ve ısıtma sisteminin sorunlarını dert etmiyormuş. Bir gün şöyle bir itirafta bulundu: Uçma korkusuna rağmen uçaktaki köşesi, yatağa dönüşen koltuğu, arkasında yanan minik ışığı, tüm eşyasının el altında oluşuna bayılıyormuş.

Bugün huzursuz, sigara içiyor. İki metal iskemlenin sığdığı küçük balkona çıkıyoruz. Bana yurtdışına yaptığı uzun bir yolculuktan yeni döndüğünü, geldiğinde evde küçük kızına ait bir defter

bulduğunu anlatıyor. Annesini özleyen, annesince terk edilmiş bir kızın hikâyesini anlatıyormuş orada. Şöyle başlıyor: "Kendini hep yalnız hisseden, annesi ona neredeyse hiçbir zaman iyi geceler öpücüğü vermediği için her gece ağlayan küçük bir kız varmış."

Bana defteri gösteriyor. Hikâye kurşunkalemle yazılmış, özenle resimlenmiş; annesini aynen arkadaşım gibi siyah ve kısa saçlı, boynunda fularıyla, boyalı dudaklarıyla, hazır bavuluyla çizmiş. Fonda onu alıp götürmeyi bekleyen taksi görülüyor.

"Bunu saklayabilir misin?" diyor.

"Neden?"

"Çünkü benim için yazılmış, bana ait, onu saklamam gerektiğini düşünüyorum, kaybolmasını istemiyorum. Ama evime güvenmiyorum, orada bir şey bulmak mümkün değil, kendimi bile bulamıyorum, hem..."

"Hem?"

"Hem kocamın bulmasını istemiyorum."

Defteri bir kenara koyuyorum. "Ben sahip çıkarım," diyorum ona.

"Bir süre buralarda duramaz mısın?" diye ekliyorum.

"Önümüzdeki hafta gene gidiyorum. Şimdi yoğun bir dönem, yaza işler yavaşlar diye umuyorum."

Sonra kocasının ailesini, ağustosta kayınpeder ve kayınvalidesinin önemli bir kutlaması nedeniyle büyük aileyle geçirmek zorunda olduğu tatili anlatıyor. "Hiç gidesim yok, üç gün sonra sinirlerimi oynatmaya başlıyorlar."

Şu soru geliyor dilimin ucuna: Kocan, çocukların ve evin de oynatmıyor mu sinirlerini? Sürekli seyahatte olmanın, ayda iki kere kaçmanın nedeni bu değil mi?

Ona bir şey söylemiyorum, arkadaşımı seviyorum, içini dökmesine izin veriyorum. Güneş vuruyor ve tişörtümün altında tenimi yakıyor.

Havuzda

Haftada iki kez havuza gidiyorum, akşam yemeği saatinde yüzüyorum. Orada, o hareketsiz ve duru su haznesinde bir şekilde bağlandığımı hissettiğim aynı kişileri görüyorum hep. Asla sözleşmeden rastlaşıyoruz: Onlar da hayatın tasasından kaçmak için haftanın bu günlerini, bu saatlerini seçiyorlar.

İşte bastonuyla yürüyen, aksak, yaşlı hanım. Amfitiyatroya benzeyen mekânda soyunma odasından havuz kenarına inerken zorlanıyor. Basamaklardan iniyor suya ve yüzünü hep suyun dışında tutarak yüzüyor. Onun yanında kel kafalı delikanlı var, o hiç durmadan bir saat ileri geri yüzüyor ve kenarlara her varışında öyle sert takla atarak dönüyor ki havuzun ortasına kadar ulaşıyor. Havuz çok büyük, pek çok kulvarı var ve biz sekizimiz daima oradayız. Birbirine değmeden o suda buluşan sekiz ayrı hayat...

Yorgun düşmeden kırk, bazen elli dakika yüzüyorum. Pek başarılı olduğum söylenemez, suyun altında dönemiyorum, o taklayı hiç öğrenemedim. Olasılıkla suyun altında sırtüstü olma halinden tedirgin oluyorum. Tam bana uygun olan zayıf ama düzgün bir kulaçlama stilinde yüzüyorum.

Suyun içindeyken varoluşumdan bütünüyle uzağım. Düşünceler eriyor, engelsizce akıyorlar. Su tarafından korunduğum ve hiçbir şey değmediği için her şey –bedenim, kalbim, evren– bana tahammül edilebilir geliyor. Bütün gücümü çabama veriyorum ve geri kalan her şey yok oluyor. Bedenimin altında dibe vuran ışık oyunlarını, duman gibi akan daimi ışık ve gölge değişimlerini seyrediyorum. Annemin asla katlanamayacağı canlandırıcı bir unsur sarıyor beni.

Küçük bir kızken beni havuza ilk annem götürmüştü. Suyun üzerinde durmayı, soluk almayı, ayak çırpmayı öğrenirken o hafiften tedirginlik içinde, yüksek bir yerde oturur beni beklerdi. Annemin tam tersine su beni boğmadan sarmalıyor. Belki bir anlığına kulağıma, burnuma kaçıyor ama bedenim buna dayanıyor. Yüzmek her şeye rağmen içimi temizliyor.

Sadece soyunma odasında öteki kadınlar aralarında konuşurlarken kulağıma aşırı sert hikâyeler geliyor; duş yaparlarken, mayolarını çıkartırken,

gülünç ve iki büklüm hallerde bacaklarını, kol altlarını, kasıklarını tıraş ederlerken korkunç hikâyelerini paylaşıyorlar.

İşte günün birinde genç bir anne, kendisine yalnızca "Bir süredir görmüyordum seni," diyen kadına oğlunun, on sekiz aylık bebeğinin kanser olduğundan söz ediyor: Şimdiden birkaç ameliyat yapılmış, en iyi hastane için uzaklara gitmişler, bebek ağır bir tedavi görmüş ve kendini toplaması son derece uzun sürüyormuş.

Birkaç gün sonra sözkonusu olan kişi, öteki ikisinin tanıdığı bir kadının yetişkin oğluydu: Ailesiyle tatildeyken kaza geçirmişti, basit bir kayak kazası sonucunda felç olmuştu ve olasılıkla bir daha hiç yürüyemeyecekti.

İlk hanım fönü çalıştırmadan ve kendine bakım yapmadan önce, "Korkunç bir olay," demişti.

Bugünse haftada dört kez yüzmeye gelen, seksenini geçmiş bir hanımefendi, hepimizi etkileyen bir gerçeği paylaşıyor: Gençken onu içine alıp sürükleyen devasa bir dalga yüzünden denizden korkuyormuş.

Bugün bile olanlara inanamazmışçasına, "Boğulmak üzereydim," diyor. "Kuma fırlatıldığımda burnumdan, ağzımdan, kulaklarımdan su çıkıyordu, kollarım hep çizilmişti."

O gün bir teyzesiyle yüzüyormuş ve kadın kızın korktuğunu görünce elinden tutmuş ama bu insan çıpa sonuçta onu daha çok yaralamış; tek başına suyun altına yuvarlansa daha iyi olacakmış.

Onun gençliğini hayal etmeyi deniyorum ama kolay olmuyor; bedeni deforme, kamburu ve çok sayıda beni var. Giyiniyor, taranıyor, parmaklarına alyans dahil bir iki yüzük takıyor.

İşte bu nemli, paslı ortamda biz kadınlar birbirimizi ıslak, çıplak görüyor, memelerimizdeki, karnımızdaki ameliyat izlerini, kalçamızdaki morluğu, sırtımızdaki benleri birbirimize gösteriyor ve talihsizliklerimizden bahsediyoruz. Kocalardan, çocuklardan, yaşlanan ana babalardan yakınılıyor. Hiç suçluluk duygusuna kapılmadan yasak düşünceler ortaya saçılıyor.

Kayıpları, felaketleri sindirmeye çalışırken havuz suyunun hiç de o kadar duru olmadığını fark ediyorum. Acı, ıstırap kokuyor, zehirli. Ve sudan çıktığımda belirsiz bir kaygıya kapılıyorum. Bütün o ıstırap arada sırada kulağıma kaçan su gibi üzerimden kayıp gitmiyor, ruhuma yuvalanıyor, bedenimin her köşesine sızıyor.

Hanımefendi çantasını kapatıyor, beni nezaketle selamlıyor ama çıkmadan önce benim duş sonrası kurulandığım sırada bana şöyle diyor:

"Biliyor musun, gardırobumda sana uyabilecek pek çok kıyafet var. Hepsi çok güzel ama artık giyemiyorum. Bir dahaki sefere sana getireyim mi?" Sonra gayet ciddi şekilde, hiç duralamadan ekliyor: "Onlarca yıldır bir hayatım yok artık."

Sokakta

Bir dörtyol ağzında görüyorum onu, trafik ışığının yanmasını bekleyen kalabalığın içindeler: Şu arka sokakta oturan arkadaşım ve arada sırada köprüde rastladığım sevimli kocası. Onlara ulaşmak, selam vermek için hızlanıyorum ama sonra kavga ettiklerini fark ediyorum. Yol geniş, dört bir yanda karmaşa var. Bir şey duymaya imkân yok ama onlar seslerini birbirlerine duyurmayı başarıyorlar. Aynı anda konuşuyorlar, cümleler birbirlerinin üzerine biniyor ve bu yüzden neden söz ettiklerini anlamak mümkün olmuyor. Sonra kadının sesi yükseliyor: "Dokunma bana, tiksiniyorum senden."

Onları izliyorum. Uğramam gereken dükkâna girmiyorum, acil değil. Hep birlikte geniş bulvarda yürüyoruz. Erkek yakışıklı, ince uzun. Kadının uzun saçları biraz dağınık. Alev rengi, düğmeli, kısa bir palto var üzerinde.

Kimseyi fark etmiyor, insan içinde olay yaratmaktan utanmıyor, sanki bir hiçliğin ortasında, ıssız bir kumsalda ya da evinin mahremiyetindeymiş gibi davranıyorlar. Yakıcı, patlayıcı tartışmaları etraftaki şamatanın üzerinde yükseliyor. Sanki bu şehirde, bu kargaşada sadece ikisi var.

Kadın delirmiş gibi, adamsa başlangıçta ona yalvarıyor. Sonra adamın da tepesi atıyor, şimdi onun kadar kızgın ve hırçın. Herkesin ortasında böyle mahrem bir hal yaşamaları hiç münasip değil. Kamçı darbesi gibi inen sözcükler havaya saplanıyor, mavi gökyüzünü karartıyor. Beni ayrıca şaşırtan, erkeğin o kötücül yüzü.

Bir sonraki dörtyol ağzında kadın şöyle diyor: "Şu ikisini görüyor musun?"

Yaşlı bir çifti gösteriyor kocasına. El ele tutuşmuşlar, sessizlik içinde ölçülü adımlarla yürüyorlar.

"Bizim de o yaşa varacağımızı ummuştum, anladın mı?"

Kendileri çocuk gibi davransalar da aslında genç değiller. Anacaddeyi geçtikten sonra kendimizi trafiği daha sakin bir yolda buluyoruz. Dört adım arkalarından izlemeye devam ediyorum. Ve böylece takip sırasında yavaş yavaş kavganın nedenini anlayabiliyorum.

Kızlarının okuluna yıl sonu konseri dinlemeye

gitmişler, çıkışta da bir kahve içmişler. Kahveden sonra kadın eve taksiyle dönmek istemiş, adamsa yürümek istemiş. Ona bir taksi çağırmayı ve kendi yürüyerek dönmeyi önermiş. Bu öneri kadını çok gücendirmiş, hiddetlendirmiş.

Şimdi, ilişkilerinin ilk dönemindeyken, adam ona deliler gibi âşıkken böyle bir şeyin asla yaşanmayacağını söylüyor.

"Bu kötüye işaret," diyor.

Adam bezgin bir sesle yanıtlıyor: "Bunun konumuzla ilgisi yok, saptırma şimdi."

"Artık sen kendi yoluna git. İkimiz için bir çözüm yok."

Bu açıklamadan sonra kadın ağlamaya başlıyor. Adam iki adım önden yürüyor. Bir sonraki dörtyol ağzında adam duruyor, kadın ona yanaşıyor.

"Nasıl oldu da eve kadar yürümek, şu güneşin tadını çıkartmak istemedin?"

"Ayakkabılarım yeni, ayağımı vuruyor."

"Söyleyebilirdin bana."

"Sorabilirdin sen de."

Artık fazlasıyla dinledim, peşlerini bırakıyorum.

Manikürcüde

Genellikle bedenime bakım yaptırmaktan kaçınırım; gözlerime maske takılmış, bedenim çamura bulanmış bir halde küçük bir kabinde uzanma düşüncesi hiç çekici gelmez. Saçlarımı uzun kullanırım, henüz fazla beyazım da yok, her mevsim başında net bir kesim için kuaföre uğramak yeterli olur. Ağdamı evimde, televizyonda cinayet filmi izlerken yapmayı yeğlerim. Kendime ayırdığım tek bakım zamanım, ayda iki kez, daima pazar günleri, tam bir saat boyunca hiçbir şey yapmama izin vermeyen manikürdür. Telefonla konuşmam, mesajlaşmam, gazete okumam, aptal bir dergi karıştırmam mümkün olmaz.

Oturduğumda her seferinde başka bir kadının karşısına denk gelirim. Manikürcü kızlar da biz müşteriler gibi ince ve uzun bir bankonun arkasında dizilmiş otururlar. Duvarda bu sahneyi, bu titiz

işlemi yansıtan, bir o kadar uzun ayna asılıdır: Biz gevşerken bu işlem onlar için kim bilir ne kadar sıkıcıdır. Kadınların hepsi aynı ülkeden gelmişler ve dikkatle bizimle ilgilenirlerken sürekli aralarında kendi dillerinde çene çalıyorlar; ne hakkında konuştuklarını hep merak ederim.

Son günlerde çok güzel bir genç kız geldi. Ötekiler yorgunlar; çoğu kilolu, yuvarlak yüzlü, deforme dudaklı kadınlar. Bu olağanüstü güzellikteki seçkin kız saçlarını tam ortadan ayırarak toplamış, elmacıkkemikleri çıkık. Hepsinin giydiği pamuklu önlük, üzerinde sanki ona özel dikilmiş gibi duruyor. Ben kendimi daha çok öteki kadınlar gibi, biraz bakımsız hissediyorum. Arada sırada ona kaçamak bir bakış atıyorum, fazlasıyla güzel, çok zarif hatları var. Ona baktıktan sonra bir de kendime bakıyorum aynada ve bin birinci kez gördüğüm çehre beni hayal kırıklığına uğratıyor. Her bakış bana ağır geliyor, işte bu nedenle kaçmaya çalışıyorum aynalardan.

Bugün randevusuz uğruyorum, biraz acelem var, sadece ojemi sildirmek istiyorum. Geçen hafta kendimi pek yılgın hissettiğimden koyu renkli, deniz kızlarına yakışır bir renk seçmiştim ama birkaç gün içinde soyulmaya başladı.

Salonun sahibesi, "Günaydın hanımefendi, manikür mü istiyorsunuz?" diye soruyor.

"Bugün acelem var, oje çıkarttırmak ne kadar ediyor?"

"Rica ederim. Siz her zaman geliyorsunuz, kadına bahşiş vermeniz yeterlidir."

Ve kendimi o güzeller güzelinin önünde buluyorum. Ciddi, beni gülümsemeden kabul ediyor, hemen kendininmiş gibi tırnaklarımı incelemeye başlıyor.

Ötekiler gibi aceleci değil. Ellerimi ona veriyorum, o tutuyor, bir süreliğine böyle bağlanıyoruz birbirimize. Gülümsüyor, eğleniyor, işinin tadını çıkartıyor. Dikkatini asla dağıtmadan ve başını hiç kaldırmadan yanındaki kadınla konuşuyor. Ojeyi tamamen siliyor ama ben işin bitmesini istemiyorum.

"Fikrimi değiştirdim, oje sürebilir misiniz lütfen?"

"Elbette."

Tırnaklarımı törpülemeye devam ediyor. Çevredeki deriyi özenle alıyor, biriken parçacıkları görüyorum, bunlar benim cansız kıymıklarım. Sonra memnuniyetle beyaz, yoğun bir kremle kaplıyor, sıcak ve buharlı bir havluyla örtüyor. Bedenimin minik bir bölümünü mükemmelleştirmeye çalışırken aynadan bana bakmıyor. Bu anı mahvetmek, bu temasımızı kopartmak istemiyorum; onun özeninin keyfini çıkartmaktan başka arzum yok ve bu

nedenle birleşmiş halde olsak da ayrı olduğumuzu bilerek sadece onu seyretmeye çalışıyorum. Yirmi dakika kadar aynayla aramdaki bu kadın beni kendi imgemden, asık yüzümden koruyor ve en azından bu sefer ben de kendimi güzel hissediyorum.

Alçak bir sesi var, konuştukları dil onun ağzında bayağı durmuyor. Belli bir noktada mola veriyor, hayranlıkla yüzüğüme bakıyor.

"Koca?"

"Evli değilim."

Gülüyor, başka bir şey söylemiyor. Dişleri bembeyaz. Neden gülüyor? Hafiften sinsi gülümseyişi beni tereddüde düşürüyor. Nihayetinde bana neredeyse saydam, pembe bir oje sürüyor. Güzel oldu ama onun yalın, ojesiz tırnakları benim daha çok hoşuma gidiyor.

Otelde

Bir kongre nedeniyle üç gecemi dışarıda geçirmek durumundayım. Otel kalabalık, meslektaşlarım tarafından kuşatılmış durumda. Bu yıllık zorunluluk beni geriyor: Aynı kongre, aynı insanlar. Değişen tek şey, olayın gerçekleştiği kent ve buna bağlı olarak otel oluyor.

Bu yıl adımımı attığım anda çekip gitme arzusuna kapılıyorum. Giriş salonunun, devasa holün beni yuttuğunu hissediyorum. Yüksek mi yüksek tavanın altında minicik kalıyorum. Çirkin, gürültülü, çok geniş bir otel. Yukarı doğru tırmanan kıvrımlı balkonlarıyla yapı, insanlar için yapılmış bir otopark gibi görünüyor gözüme. Her şey içki içmek ve pahalı eşarplar, ayakkabılar, çantalar almak için yapılmış bir uçurumun, orta avlunun etrafına inşa edilmiş.

Dört bir yanda insan grupları var, bunların çoğu gri giyimli, sürekli gürül gürül gülen erkek sürüleri. Kahkahaları yankılanarak uçurumu doldururken asla dinmeyen bir uğultu yaratıyor.

Neyse ki odam bu ortak uçuruma bakmıyor. Görevlinin anlattığına göre varmak için epey yürümem, sonra uçsuz bucaksız bir koridoru aşmam ve asansöre binmem gerekiyor. Sadece oraya varmam beş dakikamı alıyor.

Odam nesnelerle sarılmış durumda: bardaklar, minik su şişeleri, su ısıtıcı, fincanlar, çay poşetleri, çirkin deri dosyalar, dergiler, otel ve kent hakkında bilgi veren katlanmış kâğıt desteleri. Neyse ki ütü masası ve beyaz bornoz dışında dolabın içi boş. Valizimi açıyor ve bir iki elbisemi asıyorum.

Tek yaptığım, bu cehennemlik üç günle üç gecenin geçmesini beklemek. Gündüzleri salonun birine kapanıp konuşmaları ve sunumları dinlemekle meşgul olacağım. Programa uymaktan başka bir şey yapmayacağım. Geceleri ise kaçışı olmayan bu odada uyku tutmayacağından eminim. Bu iğrenç oda yüzünden dünyadan nefret edeceğim. Elimden gelse her şeyi, sonra da kendimi aşağıya atarım; on ikinci kattayım ama pencere açılmıyor.

Bu günlerin tek avuntusu, tam yanımdaki odada konaklayan bir bey. Biliminsanı olmalı; dalgın bir

havası var, aklı hep başka yerde, bu ortamdan kopuk görünüyor. Bedeni narin, kır saçları kıvırcık ve gür. Bana dengeli ama aynı zamanda huzursuz bir adam gibi görünüyor, olasılıkla her konu üzerinde fazla kafa yoruyor. Gene de iri gözlerinin bakışları yumuşak ve sanki bazı izler taşıyor.

Beni gördüğünde selam vermek yerine gülümsüyor. Birlikte asansörü ve yeni günle yüzleşmeyi beklerken, sıcak ama daima saygılı bir tavırla inceliyor beni. Lakin dikkatli bakışları bana şöyle söylüyor: "Hanımefendi, sizin burada kendinizi iyi hissetmediğinizi biliyorum." Beni rahatlatmaya çalışmıyor, sadece anladığını anlamamı sağlıyor.

Davranışları ilgimi çekiyor, adını öğrenebilmek için konferans kataloğunu karıştırıyorum. Ünlü bir felsefeci, pek çok kitabın yazarı, başka bir ülkeden kaçmış ve uzun süre boyunca baskıcı bir hükümet tarafından izlenmiş. Konferansını dinlemeye gitmek isterdim ama ne yazık ki bir başka yuvarlak masa toplantısına davetliyim. Bu mütevazı felsefeci aslında içinde canlı bir kişilik gizliyor, hatta bu sıkılgan görünümünün arkasında şakacı biri olabilir.

O beni nasıl görüyor acaba? Orta yaşlı, böyle bir konferansta sıkılan, biraz gergin bir kadın mı?

Akşam ben ve o asansöre birlikte biniyoruz, odasının kapısını açmadan önce samimi ama nazik bir

ifadeyle iyi geceler diliyor; bunu sadece bakışları ve baş hareketiyle yapıyor. Üzerini değiştirirken, günün savaşının ardından rahatlarken, dişlerini fırçalarken sesini işitiyorum. Benimki kadar çirkin odasının benimkiyle aynı yatağına devrildiğini düşünüyorum. Ancak bu saatte onun bir başka yüzü çıkıyor ortaya: Uzun uzun, hızlı ve ateşli bir tarzda yabancı dilde konuşuyor. Karısı mı acaba? Bir dostu mu? Yayıncısı mı? Varlığı rahatlatıyor beni ancak sözkonusu cinsel bir dürtü değil, öyle bir şey yok. Onun hüzünlü, tatminsiz bakışlarını, birazdan altı yedi saatliğine kapanacak canlı ama mesafeli gözlerini düşünüyorum.

Ertesi gün kapıları birlikte açıp çıkıyoruz, ayrılmadan önce birlikte iniyoruz. Her sabah ve her akşam sözleşmeden birbirimizi bekliyoruz ve bu sessiz bağımızın gölgesi beni üç gün boyunca dünyayla barıştırıyor.

Yağmurlu bir ikindi vakti, mağazaların dizildiği uzun caddede yürüyorum. Birkaç dakikalığına vitrinlerin önünde duran küçük insan öbeklerinin yanından geçiyorum: aileler, karı kocalar, yetişkin çiftler, turistler. Çok samimi oldukları belli şık kadınlar. Yağmura rağmen eğleniyor, her zaman diyette olsalar da küçük pastalarla kaçamak yapıyor, indirimlerden yararlanıyorlar. Bir zamanlar burası seçkin bir caddeydi ama artık sadece dünyanın herhangi bir havalimanında görülen türden döküntü dükkânlar var.

Bu ikindi saatlerinde öyle hissediyorum ki ortamda kesin bir hedefe sahip tek kişi benim. Büyük, gergin şemsiyemin altında yürümeye devam ediyorum. Rüzgâr esmiyor.

Caddenin sonunda 19. yüzyıl yapısı, olağanüstü bir tiyatro binası var; bu köhne şehrin ender

mücevherlerinden biri. Gişede kuyruk yok. Önümüzdeki sezon için yeni basılmış programı istiyorum. Parlak kâğıda basılmış ince bir kitapçık alıyorum. Dikkatle incelemek için eve dönmek yerine, orada, gişenin önünde dikiliyorum. Sonbaharda ve kışın sahnelenecek gösterilere bakıyorum. Genç memur benim telaş etmeden her şeyi gözden geçirmeme ses etmiyor.

Kalemimle ilgimi çeken bir dizi operayı, senfoniyi, baleyi işaretliyorum. Oyuncuların, müzisyenlerin bazılarını tanıyorum. Tiyatro salonunun planını, yerlerin dağılımını, sahneyi, koltukları inceliyorum. Sabit bir yerim yok; her seferinde yerimi değiştirmeyi, konserleri farklı açılardan izlemeyi yeğliyorum. Seçenekler hakkında düşünüyorum, akşam yemeğinden önce veya sonra olan bazı programlar ilgimi çekiyor. Böylece her etkinlik ötekinden biraz daha farklı olacak. Satın aldıktan sonra değiştirmemin mümkün olmadığını da biliyorum. Bilet almak her zaman bir risk, hatta kumar gibi. Bana hem heyecan veriyor hem de kendimi yürekli hissettiriyor.

Böylece her yıl sonunda, hep aynı kırtasiyeciden satın aldığım, daima aynı boy ve kalınlıkta olan ajandamı dolduruyorum. Yıllar içinde kaçınılmaz olarak yinelenen renklerde ajandalarım var: lacivert,

kırmızı, siyah, kahverengi, kırmızı, lacivert, siyah... İşte hayatımın az değişkenlik gösteren bir dizgesi.

Bilet ayırtmak istediğim gösterilerin listesini yapıyorum.

Memur, "Tümü tek kişi mi?" diye soruyor.

"Tümü tek kişi."

Peki ama gelecek yılın 16 Mayıs günü, akşamın 20.30'unda kendimi nasıl hissedeceğim? Bunu bilmek olanaksız. Elimde biletimle buraya gelebileceğim, üzerimdeki şık giysimle rahat bir koltuğa yerleşebileceğim umuduyla işlemi sürdürüyorum.

Postanede memur olarak gişe arkasında çalışan babam tanıştırdı beni tiyatroyla. Annem hiç gitmezdi ama babam derin tutku beslerdi.

Bir keresinde tam sınırın ötesindeki bir şehre gelecek gösteriye bilet ayırtmıştı. Beni de yanında götürebilmek, doğum günümü önceden orada kutlamak için coşkulu bir heves duyuyordu.

Annemse, "Önce kutlanmaz, uğursuzluk getirir," demişti. Ama doğum günümde –on beş yaşımı dolduruyordum– o gösteri çoktan perdelerini kapatmış olacaktı. Tren biletlerimizi almış, pasaportlarımızı, bavullarımızı hazırlamıştık.

Yola çıkmadan önceki akşam babam kendini iyi hissetmedi, ateşi yükseldi. Soğuk algınlığı gibi

görünüyordu ama başını bile kaldıramıyordu. Birkaç gün hastanede tedavi gördü. Kanına amansız bir bakteri girmişti ve bu nedenle tiyatro yerine kendimi babamın tabutunun konduğu odada buldum. Uzun tren yolculuğunun, otelin, gösterinin yerini yas günleri almıştı. Cenazede biraz sarhoş olan halam şöyle demişti: "Beklenmeyenden kaçış yoktur. Hayat, günbegün yaşanır."

Biletlerin parasını nakit ödüyorum, memur bana para üstü veriyor. Bir bozukluk düşüyor ama yere varmıyor, olasılıkla şemsiyenin içine giriyor. Şemsiyem hem derin hem de ıslak, şimdi kolumu tellerinin arasına sokup arayasım yok.

Arkamda yaşlılardan oluşan bir grup var. Tiyatro binasını gezmeye gelmişler, on beş dakika sonra rehberli tur başlayacak. Bu türden geziler bana bütünüyle saçma görünür ama dışarıda sağanak şiddetlenmiş olduğundan ben de bir bilet alıyorum. Pek ucuz zaten. Gruba takılıyorum ve beni babama bağlayan bu yerin tarihini öğreniyorum. Rehber bize yapının biçimini, sahne perdesinin tarzını ve tavandaki güzel freskin arkasında bir boşluk olduğunu anlatıyor. İki yüz yıl önce binanın yapılmasını emreden kralın adını, büyük bir bölümünü mahvetmiş olan yangının tarihini söylüyor.

Tiyatroya sanki bir katedralmiş gibi hayranlık duyan, burayla ilgili sorular soran kişilerle bir aradayım: Tiyatronun özgün resimleri nerede? Yangından sonra farklı bir şekilde mi inşa edildi? Yağmur yüzünden sayımız oldukça yüksek. Sahne geniş, dağınık. Birkaç işçi bir şeyleri düzene sokmak için çivi çakıyor, çekiç vuruyor.

Derken sahneyi en iyi gören kraliyet locasında buluyoruz kendimizi. Ve o anda keyfim kaçıyor, bu turistlerin arasına düştüğüm için kendimi fena hissediyorum, kim yaptırdı bunu bana? Bazıları kraliyet locasında poz veriyor; burası bir zamanlar adım atması yasak noktayken şimdi üç beş kuruş veren birkaç dakikalığına girebiliyor. Bir adam sanki kraliçeymiş gibi pozlar kesen karısının fotoğrafını çekiyor. Yerimi değiştirmeye çalışıyorum ama sıkışık haldeyiz, çok geç artık. Yakalandım, aralarına karıştım, üstüne üstlük bir de suç ortaklığı ettim.

Bugün kent merkezinde protesto gösterileri yapılacağından helikopterler sabahın erken saatinden itibaren vızıldamaya başladılar. Ama beni uyandıran güneş oldu; beni önce sabahlıkla başına oturup yazmaya koyulduğum yazı masama, sonra da tatlı kargaşasıyla meydana davet etti.

Göz kamaştırıcı bir cumartesi, ilk sıcak gün, çevrede çizme giyen pek kalmamış, ayaklarını sıkan babetlerini memnuniyetle çıkartıp lastik terliklerini giymiş ve montlarının önünü fora etmiş, giderek kalabalıklaşan genç kız grupları var. Cumartesi olmasına karşın şurada burada zarafet dokunuşu da yok değil: bir ceketin canlı tonu, alev alev bir şal, bir giysinin net kesimi. Sahne kendiliğinden oluşmuş bir partiyi andırıyor, meydan bir anlamda keyfin ve hoşnutluğun egemen olduğu bir kumsala benziyor. Dükkânlar insan dolu; ATM, kasap, fırın önlerinde

kuyruklar uzuyor ama kimse yakınmıyor, tam tersine yüzler gülüyor. Yanıma almak için yaptırdığım sandviçimi beklerken bir hanımefendinin gururlu beyanını duyuyorum: "Bugün şahane bir gün." Ve onun arkasındaki bey karşı repliği söylüyor: "Bu mahalle daima şahanedir."

Sandviç sıram geldi.

Tezgâhın arkasında beni bir ömürdür tanıyan ve haftada üç gün aynı sandviçi hazırlayan adam, "Bak, ne kadar leziz olacak," diyor bana. "Bugün sana en güzelini yapacağım."

Tezgâhın üzerindeki tenekeden iki dilim peynir yakalıyor, bunları ekmeğin içine koyuyor, kâğıda sarıyor, fişi veriyor. "Al, tatlım."

Üç kuruş bir şey ödüyorum. Oturacak yer arıyor ve geceleri gençlerin uyuşturucu alışverişi yaptığı ama şimdi çocukların, anne babaların, köpeklerin, hatta benim gibi bir iki yalnızın doldurduğu parkta bir yer buluyorum. Ne var ki bugün kendimi hiç de yalnız hissetmiyorum. Çevredeki konuşmalar tek tük kulağıma çalınıyor, kendimizi ifade etme, birbirimize anlatma arzumuz beni şaşırtıyor. Tanıdık sandviçim bile beni bir o kadar hayrete düşürüyor. Güneşte gevşeyerek yerken onun kutsal bir besin olduğu ve bu mahallenin beni sevdiği hissine kapılıyorum.

Evimde

Eski bir arkadaşım beni ziyarete geliyor, çok uzun zamandır görüşmüyorduk. Onu çocukluğumdan beri tanıyorum, önce ilkokulu, sonra merkezdeki liseyi ve hatta üniversiteyi birlikte okuduk ama o sonra bir başka ülkeye yerleşti ve buraya nadiren dönüyor. Uzun bir yalnızlık döneminden sonra birkaç yıl önce evlendi. Bir kızı var. Geçenlerde bana yazarak bir haftalık tatilinde şehre geleceğini haber verdi. Beni ailesiyle tanıştırmaya hevesli.

Çaya geldiler, sabah dışarıdan aldığım minik pastaları geniş bir tabakla sofraya koyuyorum. Kızı iki yaşında. Salona gidiyor, sessiz sakin kendini oyalıyor, bu arada biz yetişkinler de çayımızı içiyoruz. Sonra arkadaşım kızını divana oturtuyor, eline oyuncaklarını, kitaplarını veriyor ve tembihliyor: "Hiçbir şeye el sürmeyeceğiz, tatlım."

Kendisinden birkaç yaş geç olan, ince yapılı kocası yoğun programlarından söz ediyor: görmeleri gereken sergiler, ziyaret edilecek anıtlar, buluşulacak kişiler...

"Karım sana özel zaman ayırmamız için ısrar etti," diyor.

Biliminsanı kendisi, kitaplar yazıyor; bazı yeniyetme öğrencilerimi anımsatsa da kürsüde oturmaya alışkın bir kişi olduğu belli. Babası diplomat olduğundan farklı ülkelerde yetişmiş. Bana küstah bir küçük bey gibi görünüyor, aslında yakışıklı da değil, gözleri küçük, ağzı gergin. Şehir onu pek büyülememiş, iki gündür burada olmalarına rağmen çevredeki "her şeyin birbirine benzemesine" tahammül edemiyor. "Ne varoş bir yer, ne döküntü, insan nasıl yaşar burada, anlamıyorum," diye yakınıyor. Bunca değişik ülke gördükten sonra dünya hakkında ne öğrenmiş acaba?

Benim minik için seçtiğim pötifurların hepsini o yiyor. Küçük kız yurtdışından sırt çantasında getirdiği kuru ve tatsız bisküvileri yiyor. Arkadaşım bana, "Hep bir paket var çantasında," diyor, "böylece kendini evinde hissediyor."

Kocası en kremalı, en şerbetli, içi marmelatlı, dışı çikolatalı pastacıkları seçiyor. "Akşam yemeğini

atlayalım da," diyor sonra, "uzun bir yürüyüş yapalım, bu ağır yiyecekleri sindirmemiz gerek."

Belki o da benden hoşlanmadı. Herhalde böyle tatlı, böyle neşeli biri olan karısının bu karanlık kadınla nasıl arkadaşlık yaptığını anlayamıyordur. Gerçekten hep sözünü ettiğin sempatik arkadaşın bu muydu, diye soracak sonradan. Eskiden nasıldı? Ben de bu görgüsüz adamla –ya da bana öyle geliyor– evlendiği için arkadaşım adına üzüldüm. Gene de onunla bu kadar uslu bir çocuk yetiştirebilmiş.

Adam ansızın sofradan kalkıyor, rafları incelemeye başlayıp tüm kitaplarımı, bir anlamda tüm hayatımı gözden geçiriyor. Kitaplara kondurduğu bakışları hiç hoşuma gitmiyor, beni sinirlendiriyor. İçlerinden birini seçiyor, karısı kızına çiş yaptırmakla meşgulken, bir paragraf okuyor. Yeni baskısı yapılmayan, bir pazar günü bit pazarında bulduğum ve uzun bir pazarlık sonucunda sahip olabildiğim bir şiir kitabı bu.

"Güzel bir kitap mı?"

"Bence evet."

"Bu yazarı bir süre önce okumayı denemiştim ama iki sayfa sonra bırakmıştım, daha fazla dayanamamıştım."

"Ben beğeniyorum, bence büyük bir şair."

"Kitabı bana ödünç verir misin?"

Bu sorudan çok bir talep gibi. Hiç duraksamadan yanıtlıyorum: "Özür dilerim ama siz yolculuktasınız, bir daha ne zaman görüşeceğimiz bile belli değil."

Yanıt vermeden ama aşağılayarak bakıyor bana. Kitabı yerine koyuyor. Küstahlık yapmış gibi hissediyorum ama bu adama kitabımı vermek istemiyorum, veremem.

Derken arkadaşım yanımıza geliyor, yeşil ve biraz ürkek gözlerinin eskisi gibi ışıldamadığını fark ediyorum. Konuyu değiştiriyoruz. Sonra biraz aceleyle gitmeleri gerektiğini, bir başka randevuları olduğunu söylüyorlar.

Onlara veda ediyorum, arkadaşımla kocası olmadan baş başa görüşebilmeyi isterdim. Neredeyse sürekli adam konuşmuştu.

Kucağındaki kızıyla asansöre bindiğinde, "Arayı açmayalım," diyor. "Bir gün ikimiz yalnız buluşalım mı?"

"Ne zaman istersen," diyorum. Aslında çok yoğun olduklarını, bunun hiç gerçekleşmeyeceğini biliyorum.

Evi topluyorum, minik pastalardan kalanları teneke bir kutuya koyuyorum, bir hafta boyunca gelip gidip atıştırabileceğimi düşünüyorum. Sonra adamın götürmek istediği kitaba bakmaya gidiyorum.

Kapağında marmelat ya da çikolata lekesi bırakmamış olmasını umuyorum. Neyse ki hayır, iz bırakmamış. Olasılıkla şöyle düşünmüştür: Şu kadının binlerce kitabı var ama bir tanesini bile ödünç veremedi. Oysa bu kitap benim için değerli ve onun, içindeki tek bir sözcüğün bile anlamını *hissedebileceğini* sanmıyorum.

Salona dönüyorum, tam küçük kızın oturduğu yere oturacakken, sehpada bir kitap yığınının yanında bıraktığım tükenmezkalemimle beyaz deri kaplı divanın sırtına ince, uzun, aralıksız bir çizgi çizilmiş olduğunu fark ediyorum.

Oyuncakları sırt çantasına babası koydu. Hiç kuşkusuz divanı, sırtını, daha önce olmayan o çizgiyi görmüş olmalı. Ama ne kızına ne bana bir şey söyledi. Beni öptü, hoşça kal dedi, çay için teşekkür etti.

Çizgi sanki masum ama hoş görülemez bir saç teli gibi duruyor. Akıntıya kapılıp gider misali bir çizgi... Parmağımla ovuşturarak silemiyorum. Ne kadar uğraşsam da lekeyi çıkaramıyorum. Onu gizlemek için yastıklar, sonra da bir örtü satın alıyorum. Ama işe yaramıyor, yastıklar kolayca yer değiştiriyor, örtü kayıveriyor, bu nedenle şimdilik başka bir koltukta okumayı yeğliyorum.

Ağustosta

Ağustos ayında mahallem boşalır: Bir zamanlar göz kamaştırıyorken son nefesini vermeye yakın iyice pörsüyen, yaşlı bir hanımefendiyi andırır. Özellikle şehirde kalanlar, kendi isteğiyle eve kapanmayı tercih edenler, kimselerle görüşmeyenler de vardır. Ötekiler bu içe dönme, zorunlu kapanma dönemine tahammül edemezler. Bunalıma girer, çekip giderler. Ben özellikle seviyor değilim bu ayı ama nefret de etmiyorum.

Başlarda sükûnetin tadını çıkarır, sanki deniz kenarındaki gözden ırak bir köyde yaşıyormuşuz gibi rahatça terlikle dışarı çıkan komşularımla selamlaşırım. Açık olan dükkânlarda, barlarda, programlarımızdan, yakında gerçekleşecek tatillerimizden konuşuruz. Oh, ne güzelmiş canımızın istediği yere park etmek, her zaman kıyamet kopan caddeden gözleri kapalı karşıya geçebilmek, deriz. Bomboş

meydan pek şahanedir. Sonra ansızın her şey sessizlik içinde dinginleşir, söner ve çelişkili görünse de bitkin düşürür.

Birkaç gündür kafeler de kapılarına kilit vurdular, evin dışında kahve içmek bile mümkün değil. Gene de sabahın ilerleyen saatlerinde alışveriş yapmak için iniyorum: İki tezgâh açık, tek tük çeşit buluyorum. Sebzeler de pörsük ve pahalı, güneşin sıcağında onlar da kurumuş. Satıcılar beyaz tenteler altında heykellere benziyorlar, durağan bir mizansen içindeki gönülsüz ve sessiz kahramanlar. Bunlar her zaman alışveriş yaptığım kişiler değil. Genellikle uğradıklarım ve bana iyi indirim yapanlar şimdi yoklar. Bu iki kurnaz da kızgın sıcağa, boğucu havaya rağmen şehre yolu düşen, şimdi teknede, dağda ya da yurtdışında olan kişilerin apartman dairelerini birkaç haftalığına kiralayan turistleri kazıklamaya bakıyorlar.

Pazar dışında para harcayacak bir yer yok. Bütün dükkân sahipleri tatildeler; kepengi yastan değil, keyiften indirmişler, kapılarına el yazısıyla iyi tatiller dilekleri yazılmış, ünlemlerle süslenmiş ve yeniden açılış tarihlerini bildiren notlar asmışlar. Ne var ki bu yıl bir yenilik var: Komşularımdan biri olan otuzlarındaki dağınık genç, evini boşaltmaya karar vermiş. Aslında ilginç bir dairede yaşıyor; kapı ve pencere yerine kepengi olan bir dükkan orası.

Bütün bir gün üzerinde şortu –sanırım aynı zamanda pijaması– trafiğe kapalı dar sokağa koyduğu taburesinde oturuyor. Bu dar sokak yalnızca park etmeye, manevra yapıp çıkmaya yarar. Taburesinin yanında iki üç katlanır sehpa üzerinde kimi yararlı kimi yararsız birtakım nesneler dizili: Vazolar, tabaklar, dergiler, bilim kitapları, elle boyanmış ama çatlamış seramik taslar, solmuş fincanlar, oyuncaklar, her türlü ıvır zıvır. Güzel ama eskimiş kadın ayakkabıları. Biraz kirlenmiş, ipek astarları solmuş gece çantaları. Mevsimi olmayan, askıya asılmış çirkin bir kürk palto.

Genç adam kitapları çarpık bir mutfak dolabına, takıları da kadife örtülü bir masaya koymuş. Tabak çanak aynı masaya özenle dizilmiş. Düşünüyorum da bu soluk tabaklar kim bilir kaç yemek sofrası görmüştür, bu vazolar çatlamadan önce ne güzel buketleri ağırlamıştır... Sergilenen mal her gün hafiften değişiyor, o da yeni bir dizim yapıyor. Bir kartonda "Her şey indirimli" yazıyor. Sorduğumda neredeyse her şeye aynı fiyatı söylüyor.

Öğlenleri, yemekten önce delikanlı her şeyi içeri taşıyor, kepengi indiriyor, belki de denize gidiyor. Ertesi sabah yeniden ortaya çıkıyor. Şöyle bir aralıktan evinin bir bölümünü görüyorum: Sattığı ürünlerin tozlu ve karmakarışık kaynağı orası.

Her sabah ona selam veriyorum, duruyorum, bir anlığına ürünlere göz gezdiriyorum. Bunu yapmamam nezaketsizlik sayılır, diye düşünüyorum. Aynı zamanda, bu dökümtüyü ortaya seren o olduğu halde ben kendimi işgalci gibi hissediyorum. Hatta ürünlerine dokunmak, onları arzulamak, satın almak da doğru olmayacakmış gibi geliyor.

Kısa saçlarını sağdan ayırmış bir genç kızın büyük olmayan bir tuvale resmedilmiş portresi özellikle dikkatimi çekiyor. Tamamlanmamış bir portre bu: Omuzları, göğsü yok, onların yerine tuvalin beyazı var. Genç kız gergin görünüyor, bana kaçamak bakışlar fırlatıyor.

Genç adam –acaba o solgun kızın gürbüz oğlu mu?– dostane ama ısrarcı bir satıcı değil. Meraklı hallerimi pek umursamıyor. Gene de bütün dükkânlar kapalı olduğundan bir miktar paramı orada harcamaya karar veriyorum. Bir gün iki bardak alıyorum. Sonra aynı ücret karşılığı otuz üç yıl önce bayiden alınmış, belki trende okunmuş bir dergi seçiyorum. Bir gün bir kolye. Sonra portre. Ben satın aldıkça mucizevi bir şekilde yeni ürünler çıkıyor ortaya. Yazın ıssız kuraklığında bu bereketli vaha, bu coşkun eşya akışı bana her şeyin yok oluşunu ama aynı zamanda varoluşun sıradan, inatçı tortusunu düşündürüyor.

Hiçbir işime yaramayacağını bildiğim halde bir şeyler alıyorum. Ve evimde, sabahın ilk kahvesini o çatlak fincanda içiyorum. Balkonda oturup dergiyi okuyor ve bir önceki kuşağın oyuncularından, olaylarından, dedikodularından haberdar oluyorum. O portreyi duvarıma asıyor ve o mahcup genç çehreye bakıyorum. Ne mutlu ederdi bu genç kızı? Yaşı daha ilerleyince gösterişli kürkü o mu giymişti? Onun muydu acaba? Kurşuni gökyüzünün altında, kışın işlerinin peşinden koşarken kendini şık hissetmek için o kürkü mü giyiyordu?

Bir gün, delikanlı para üstü vermek için beni içeriye davet ediyor. İçeriye girer girmez nahoş bir duyguya kapılıyorum: Burası o kadar "yaşanmış" bir ev ki neredeyse bayılacak gibi oluyorum. Her şey yığılmış, her şey ihmal edilmiş, her şey fırlatılıp atılmış.

Sonunda, "Kime aitti bu eşyalar?" diye soruyorum.

"Aileme ve bana. Yapbozun bütün parçalarını bir araya getirdim. Şu kitaplar sayesinde üniversite sınavlarımı tamamladım. Annem kırk altı yıl boyunca bu tencerelerde yemek pişirdi. Babam bu iskambillerle oynadı. Hiçbir zaman, hiçbir şeyi atmadı. Annem öldüğünde ona ait şeyleri kaldırmayı da reddetti. Bu yıl o da öldü, şimdi hepsini eritmek

bana kaldı, yoksa kız arkadaşım geceleri burada uyumayı reddediyor."

Böylece üç kuruşa benim evim dönüşüyor ve yalın hayatım hafiften canlanıyor; dergilerin sararmış sayfaları gözlerimi yaşartsa, tuvali termitler yese de ağır ağır kaynayan bir çorba gibi aroması keskinleşiyor. Umursamıyorum, nesneler beni eğlendiriyor, bana yarenlik ediyor derken bir gün yetim komşum satışın cılızlığından ve belki biricik güvenilir komşusundan sıkılıp günün birinde her şeyi bir büyük kutuya tıkıyor ve beline sarılan sevgilisini arkasına atıp, motosikletiyle deniz kenarına bir kaçamak yapmaya karar veriyor.

Kasada

Üç kuruş harcamak, aslında elzem olmasa da kendime güzel bir şeyler satın almak beni hep tedirgin etmiştir. Takıntılı bir şekilde her kuruşunu sayan, bana vereceği kâğıt parayı bir diğerine yapışmış olmasın diye parmağıyla ovuşturan babam yüzünden olmalı. Dışarıda yemek yemeye tahammülü yoktu; kafede oturup bir çay içmezdi çünkü kafedeki bir fincan çay parasına marketten yirmi poşet çay satın alınabilirdi. En ucuz giysiyi, en ucuz tebrik kartını, menüdeki en ucuz yemeği seçmeme neden olan da anne babamın katı kuralları mı? Müzede tabloya bakmadan önce etiketini okur gibi, ürünü incelemeden fiyatına bakmamın altında bu mu var?

Belki de babam bizim mahalledeki kafeleri sevebilirdi çünkü burada yola devam etmeden önce soluklanıp biriyle iki kelam edebilmek için dibinden kabarcıklar yükselen bir bardak maden suyu

isteyebilir, orada rahatça dikilerek yudumlayabilir ve karşılığında hiçbir şey ödemezsiniz.

Ne var ki evimizin para kazanan tek ebeveyni olan babam tiyatroya gidebilmek ve hatta orada iyi bir koltuk seçebilmek için belli bir miktarı tasarruf ederdi. Bu paralar onun gözünde kişisel yatırım, hayırlı bir alışverişti. Öte yandan çalışmayan ve hiçbir şekilde ekonomik bağımsızlığı olmayan annemin parayla daima çarpık bir ilişkisi olmuştu. Çok yıllar önce bir sefer beni ayıplayışını bugün bile anımsıyorum –yedi ya da sekiz yaşımda olmalıydım– beyaz bir giysi görmüştüm, çok feminendi, kısa kolluydu, bence dâhice bir fikirle doğrudan yakaya dikilmiş incilerle bezenmişti.

Annem duygusuz sesiyle, "Çok pahalı, gel buraya," demişti. Üzülmüş, çok fena olmuştum ama bunun nedeni, sahip olamadığım elbise kadar ulaşamayacağımız bir şeyi istemeye cüret etmiş de olmamdı.

Ergenliğimde, on üç yaşımda yaşadığım bir olay daha da ağırdı. Benden küçük olan kuzenimle dışarı çıkmıştık, ona göz kulak olmak, akıllı ve sorumlu bir kız olmak bana düşüyordu. Pek ünlü ve dağınık bir pazarı gezmek için otobüsle şehre inmiştik –ne macera– ve orada üç yüz kadar tezgâha yayılmış ıncık cıncık arasında sallantılı ve hafif bir

küpe beğenmiştim: İki sıra kırmızı ve siyah plastik. Uyduruk bir şeydi ama bin bir ürün arasında beni o büyülemişti.

Annem yanıma biraz para vermişti, ben de küpeyi satın almış, mutlu olmuştum ama eve dönüp yeni mücevherimi gösterdiğimde annem fiyatını sordu, öfkelendi, bana uzun uzun çıkıştı ve sen para harcamayı bilmiyorsun, bunun gibi küpeye bu kadar para verilmez, seni kandırmışlar, deyip durdu. Tam ona özgü bir sahneydi bu. Olan olmuştu, bir daha kendimden nefret etmeden o küpelere bakamadım.

Yetişkinliğimde yaşadığım bir başka kritik ânı şimdi hatırladım: İlk sevgilim yeni bir eve taşınacağı için, seviştiğimiz –bekâretimi yitirdiğim– odayı temizliyordu. Şuraya buraya dağılmış, yerde, yatağın altında, yastıkların arasında unutulmuş ıvır zıvırdan, bozukluklardan kurtulmak istiyordu. Bir değerleri yok, toplamakla uğraşmana değmez, demişti. Yıllarca eşyaların arkasında kalmış paraları tozla birlikte süpürmüştü ve o anda ıstıraplı bir aydınlanmayla ilişkimizin sonunun iyi olmayacağını idrak etmiştim.

Hayatımın şimdiki noktasında yeterince para kazanıyorum ve her gün kendimi engellemeden harcıyorum. Ama en beklemediğim anda korku sarıyor içimi: Örneğin kapağı güzel bir kitap, balkona

seçtiğim neşeli bir bitki bende tutukluk yaratıyor. Bu türden nesneler bana kırmızı siyah küpeleri çağrıştırıyor, beni felç ediyorlar. İşte bu nedenle bazen açlıktan ölsem de en basit sandviçi seçiyor ya da bir şey yemiyorum. Bir dükkâna girer, bir şeyi beğenir ama sonra direnç gösterir, kasaya uğramadan çıkabilirsem kendimi erdemli bir evlat olarak değerlendiriyorum. Ama pes edersem, evet, o zaman pes etmiş oluyorum.

Örneğin bugün hava oldukça soğuk, girdiğim eczanede bir şişe nemlendirici vücut yağının önünde duruyorum. Eczacı işini seven, sabırlı bir bey ve bana değişik kremler, farklı kokular denetiyor: lavanta, gül, nar.

"Bu mevsimde ten çok çabuk kurur," diyor. "İsterseniz küvetinizdeki suya bir damla damlatabilirsiniz. İnsanın kendine iyi davranması gerek, *hoca'nım.*"

Ama beni ikna edemiyor, bu masrafa bir mazeret bulamıyorum, eminim evde benzer bir ürünüm vardır. En sonunda çantamda acil durumlar için bulundurduğum baş ağrısı ilacından istiyorum bir paket.

Bu sabah evden çıkmam neden bu kadar uzun sürdü? Nasıl oluyor da bunda bile bocalıyorum? Uyanmak giderek daha da zorlaşıyor, hemen hareketlenemiyorum, tepki veremiyorum, dikkatimi toparlayamıyorum. Bugün sıradan bir güne hazırlanırken ipin ucunu kaçırıyorum ve ne seçeceğimi umursamasam bile dolabın önünde kararsızlık çekiyorum. Keyfini çıkarmadan ayakta kahvaltı ediyorum, elma dilimliyorum ama dilimleri tabağa koymadan yiyorum, canım ikinci bir kahve çekiyor mu bilmiyorum, kendimi huzursuz hissediyorum, neyin ucundan tutacağımı bilemiyorum. Böylece on beş dakika geçiyor, sonra bu yarım saat oluyor.

Çıkmak üzereyken duruyorum, ceketimi çıkartıp giysinin etkisini artırmak için belli bir kolyeyi aramaya başlıyorum, bir yere, daha doğrusu bir takı kutusuna girmiş olmalı.

İşte zamanın böyle genleşmesi yüzünden afalladığımı hissediyorum, kendimin efendisi olamıyorum. Kapının dışında başıma korkunç bir şey gelmeyeceğini biliyorum, hatta önümde bütünüyle unutulmaya mahkûm bir gün uzanıyor: bir ders, meslektaşlarımla toplantı, belki de bir film. Gene de cep telefonum veya kimliğim veya pasom veya anahtarlarım gibi olmazsa olmaz bir şeyimi unutmaktan ve başımı derde sokmaktan korkuyorum.

Bekâr bir erkek arkadaşım, evinde küçük akşam yemekleri düzenlemekten hoşlanıyor. Kubbelere ve antenlere bakan ve insanın kendini iyi hissettiği, davetkâr bir terası da olan bir çatı katında yaşıyor. Ne var ki bu akşam hava rüzgârlı olduğundan, herhalde içeride yeriz. Son kata kadar asansörle çıkıyorum, sonra da binanın tepesine varmak için merdivenleri tırmanıyorum. Oyuncak ev gibi bir yer burası. Açıları dar, koyu renkli kirişleri meydanda. Odaları küçük, birinden ötekine geçiliyor, koridor yok. Neredeyse her odada bir yatak, yerlere saçılmış yastıklar, dört bir yanda kitaplar var. Yani her odada her an kitap okunabilir ya da uyunabilir. Bir çocuk için eğlenceli olabilirdi. Oysa arkadaşım yetmişli yaşlarını geçmiş, zarif bir bey, ailesi olmayan kültürlü bir kişi.

Tavanlar alçak ve eğimli olduğu için, masaya oturmadan başımızı eğmemiz gerekiyor. "Kafanıza dikkat edin," diyor arkadaşımız. Konuklar her zaman değişse de aralarında benim de bulunduğum, güven kazanmış küçük bir grup var. Genellikle hep farklı konuklarla karşılaşıyorum, birkaç saat süren ve bir daha yinelenmeyen sosyal bir laboratuvar gibi burası.

Bu sefer dondurucu havayı içime çekerek yürüdüm ve kurt gibi acıktım. Biraz geç kalmışım, küçük grup çoktan divandaki yerini almış. Bir kadeh içiyorum, fındık yiyorum. Bir film yönetmenine, bir gazeteciye, bir şair hanıma, bir psikoloğa, balayını kutlamak için bu şehri seçen Kuzeyli bir çifte merhaba diyorum.

Kadın sinirimi oynatıyor çünkü elimi sıkarken yüzüme bakmıyor. Otuzlarını geçmiş, iriyarı bir kadın ama yüzü ince ve sivri, sanki başka, daha zayıf bir bedene ait. Düz saçlarını toplamış, fazla kilosu ona yakışıyor, itibarlı görünmesini sağlıyor.

Şehir hakkında yorumlarda bulunuyor, biraz abartıyor, her konuda söyleyecek sözü var. Oradakilere neyle meşgul olduğumu anlatırken sözümü kesiyor ve konuyu divanın üzerinde asılı tabloya çekiyor. Ressamı bizzat tanıdığını söylüyor. Her ne kadar yetenekli biri olsa da fazla abartıldığını ileri

sürüyor. Her fikri beni daha da geriyor, her hareketi yersiz ve hatta terbiyesizce geliyor bana. Gene de heyecanlı tavrı ilgimi çekiyor, kalabalıklara sözünü dinletebilen bir tür sihirbaz gibi.

Sofrada altı kişiyiz. Çorbadan sonra herkes konuşmayı kesiyor, sadece biz ikimiz devam ediyoruz. Bir filmi tartışıyoruz, bence iyi olduğundan filmi savunuyorum. Ancak o, ünlü aktörün berbat oynadığını iddia ediyor.

Sarhoş değilim ama kendimi tutamayıp patlıyorum:

"Sen ne dediğinin farkında mısın? Mal mal konuşuyorsun."

Karşılık vermiyor ve o noktadan sonra beni bütünüyle görmezden geliyor. Ötekiler utanç içinde bakıyorlar bize. Arkadaşlar arasındaki küçük bir akşam yemeğinde ağzımdan hiç böyle bir söz çıkmamıştı. Kocası buz gibi gözlerle süzüyor beni çünkü onun âşık olduğu, birlikte aile kurmayı düşündüğü kadına saldırdım. Bir başkası konuyu değiştiriyor ama ben ne takip edebiliyor ne yemek yiyebiliyorum. Arkadaşım sanki hiçbir şey olmamış gibi sofrayı topluyor, bize kekle kahve getiriyor.

Yorgunluğuma rağmen gene yürüyerek bitkin dönüyorum eve. Kırk dakika boyunca karanlık binaların, kapalı pencerelerin önünden geçiyorum.

Bu uzun yürüyüşe rağmen açılamıyorum, kendimi altüst ve hatta harap hissediyorum. Akşamını mahvettiğim için arkadaşımdan özür dileyeceğim. Ortasından yürüdüğüm bu meydana yarın sabah alışveriş yapmak için ineceğim. Bu akşam ise çeşmenin etrafında çene çalan gençlerden bir sigara istiyorum.

Tatilde

Sonbaharda birkaç günlük tatilden yararlanıp zihnimi boşaltmak, yakın bir yerde iliklerimi ısıtmak, gündelik rutinden kurtulmak için şehir dışına çıkıyorum. Dinlendirici, sakin bir yere varıyorum. Kaldığım ortam beni memnun ediyor: sessiz bir otel, leziz kahvaltı, öğleye kadar boş havuz. Tek sorun, burada da kendimi başkalarının yaptıklarını yapmak zorundaymışım gibi hissetmem. Kahvaltıda heyecanla çevredeki patikalardan, alageyiklerin dolaştığı çamlıklardan, tepede şahane manzarası olan lokantadan söz ediliyor. Ayrıca ünlü bir kadın yazarın evi de ziyarete açıkmış. Ama öyle bir hevesim yok; ben uyumayı, temiz havanın tadını çıkarmayı, çocuklar doluşmadan sakince yüzmeyi yeğliyorum.

Küçükken anne babamla hiçbir yere gitmezdim. Burada aileleriyle oturan, birlikte yemek yiyen, iskambil oynayan çocuklar gibi değildim.

Babam belki bilgeliğinden, belki de inadından, valiz toplayıp kısa süre için yabancı bir yere alışmaya çalışmaktansa insanın evinde gevşemesinin daha iyi olduğunu savunurdu. Tatilin yarısı yolda geçer, derdi. O yüzden çalışmak zorunda olmadığı dönemlerde evde kalırdı. Evde pijamalarıyla oturur, sonra aheste aheste meydana iner, gazetesini alır, banklara oturmuş emekli komşularla çene çalardı. Sonra da gazetesini okumak, biraz müzik dinlemek için vantilatör karşısındaki divana uzanırdı. Dağda, denizde gözü yoktu, doğa manzaraları onu heyecanlandırmazdı. Ona göre huzur insanın içeride, yer değiştirmeden, aşina olduğu ortamda, kendi yuvasında kalmasındaydı.

Annemse seyahat etmek, tatile gitmek isterdi. Büyük şehirleri görmeye, müzeleri, kutsal yerleri, tanrılara adanmış tapınakları ziyaret etmeye heves ederdi. Babam bütün bunları külfet ve aynı zamanda savurganlık olarak görürdü. Ayrıca ona göre dağda ve denizde insan her türlü tehlikeyle yüz yüze gelebilirdi. "Yağmur yağarsa felaket olur," derdi, saatlerce otomobil kullanmak işime gelmiyor, insanın kapalı yerde eğlenmesi daha anlamlı, mesela tiyatroya gidilebilir." Parayı kazanan ve arabayı kullanan o olduğu için üçümüz de yazları evde kalırdık.

Yetişkinliğimde bazı alışkanlıkları geride bırakmayı öğrendim, uzaklaşmanın, yavaşlamanın gerekliliğini anladım. Senede bir kez hava değişikliği yapmak hiç de fena olmuyor. Asla aynı yere gitmiyorum, bağ kurmaktan ve bağımlı olmaktan hoşlanmıyorum. Böylelikle gündelik hayattan uzaklaşmanın yanı sıra, kendimi ait olduğum aileden ve gençliğimden de uzaklaşmış hissediyorum. Bu benim arzuladığım bir mesafe ama bir yandan da moral bozucu. Güneşlenirken hüzün basıyor. Mutsuz ailem için gözyaşı döküyorum. Evliliğinde mutsuz, dulluğunda hoşnutsuz annem için üzülüyorum.

Öte yandan babama da katılıyorum, bir bakıma bu tatil haftası için harcadığım para belimi büküyor, hem tatildeyken bazı alışkanlıklarımı özlüyorum, sabahın sekizinde giyinmiş halde bunca insan arasında kahvaltı etmekten şimdiden bıktım. Kahve yeterince sıcak değil, iki gün sonra sezon dışı olsa da otel doluyor, çocuklar kahvaltı biter bitmez havuza atlayıp dalmaya başlıyorlar; akşamları da oteli işleten genç çift, herkesin yıldızların altında dans etmesi için müzik açıyor.

Akşam yemeğinden sonra odamda kalıp televizyon seyrediyorum. Çokça anne babamı ve bu

yalıtılmış yerde bile neden hâlâ peşimi bırakmadıklarını düşünüyorum.

Acaba hangisine benziyorum? Odada kalıp benim gibi kitap okuyacak olan babama mı? Yoksa dans etmek isteyecek olan anneme mi? Babamdan ve benden başka kişilerle eğlenmek annemin hoşuna giderdi. Onun sevdiği, karşılarında içtenlikle gülümsediği, surat asmadığı kişiler hep arkadaşları, akrabaları, başkalarıydı, tümü evin dışındaki kişilerdi. Ben ve babam ise onu saran kafestik.

Süpermarkette

Buzdolabının bomboş olduğunu görünce süpermarkete gitmeye karar veriyorum ve orada evli erkek arkadaşıma rastlıyorum, ben onun gözünde... ne anlam ifade ediyorum acaba? Keşfedilmemiş bir yol, yaşanmamış bir hikâye mi? Elimdeki sepette, yalnız yaşayan birinin değişmez alışverişi olan ufak tefek şeyler var; oysa o her türden yiyecekle tepeleme doldurulmuş market arabasını itiyor: kahvaltılık gevrek kutuları, bisküvi, kuru ekmek paketleri, marmelatlar, tereyağı, tam yağlı süt, yağsız süt, soya sütü. Bu bana ailenin her ferdinin ne yediğini açıklıyor, kahvaltıda hep bir arada olabilmek için verilen mücadeleyi, nedense bir türlü kahvaltı sofrasında toplanılamadığı konusundaki yakınmaları anımsatıyor. Arkadaşım kilerinin tam teçhizatlı olmasından hoşlanıyor: pirinç ve makarna paketleri, nohut ve domates sosları, kahve ve şeker, zeytinyağı şişeleri, su ve maden suyu.

"Olası bir felakete karşı," diyor şakayla.

"Ne gibi felaket?"

Yemekle ilgili ya da değil, onların başına gelebilecek bir felaket hayal edemiyorum. Ben hiç *yedekleme* yapmam, hep yiyeceğim kadar bulundururum, buzdolabım da kilerim de neredeyse boştur.

Kasada hesaplarımızı ayrı kasalarda ödüyoruz. Aldığı onca şeyi poşetlere doldurmak on beş dakikasını alıyor, sonra da süpermarketin alt katındaki otoparka inerken ona eşlik ediyorum. Gürültülü müziği, neon ışıklarını, gıda kokularını, kontrolden çıkmış klimayı ardımızda bırakıyoruz.

"Seni eve bırakayım mı?"

"Sadece iki poşetim var, yürüyerek giderim."

"Gel haydi, galiba yağmur başlayacak, birlikte dönelim."

Bagajını açıyor. Çirkin, solgun saydam yeşil poşetlerin tümü birbirine benziyor, hepsi birbirine karışacak. Benim poşetlerimi arkaya, çocuk koltuğuna koymaya karar veriyoruz. Koltuk biraz kirli, ekmek kırıntıları var, çevresinde de saatlerce otomobile kıstırılan çocukların izleri kalmış: değişik oyuncaklar, kolu bacağı kopmuş bebekler, yıpranmış kitaplar.

Poşetlerin birinden bir paket çikolata çıkartıyor.

"Bunu hemen yememiz gerek," diyor bana.

Nedenini biliyorum çünkü kız arkadaşım şeker ve doymuş yağ konusunda hassastır. Bir parçacığını da bana veriyor.

"Kimse bu park yerini bilmiyor, bak nasıl sakin, bu da benim sırrım, kimselere bahsetmiyorum."

Beni evime kadar götürüyor. Poşetlerimi alıyorum, teşekkür ediyorum, vedalaşıyorum, her zamanki gibi yanaklarından öpüyorum.

"Başka bir şeye ihtiyacın var mı, bizim poşetlerden de ister misin? Nasılsa yarısı yedek bunların."

"Felaket durumunda evden çıksan daha iyi olur."

"...Galiba haklısın."

Gerçekten başka bir şeye ihtiyacım yok, benim için kenara ayırdığı yakınlık yetiyor.

Sahil boyunca uzanan küçük bir yerleşim yerinin restoranındayım. Pencerelerden bugün gri olan gökyüzü ve deniz görünüyor. Şimdiden kış havasına bürünmüş ama fazla rüzgârlı olmayan güzel bir pazar günü. Güneş parlamıyor ama yağmur da yağmıyor.

Burada bulunmamın nedeni, bir iş arkadaşımın kızının vaftiz töreni. Gelmem için çok ısrarcı davrandı, ben de atlatmaya meyilli olsam da daveti kabul ettim. Bir başka iş arkadaşımız getirdi beni, pek can sıkıcı biri olsa da ne yazık ki kendi otomobilim yok.

Kilisedeki törenden sonra hep birlikte lokantaya geldik. Oldukça kalabalığız, üç uzun masa bütün mekânı kaplamış. Lokanta sadece bize ayrılmış. Sahiplerinin arkadaşımın ailesini iyi tanıdığı belli, benzeri pek çok kutlamayı burada yapmışlar ve kendilerini evlerinde gibi hissediyorlar. Davetlilerin

büyük kısmı arkadaşımın ve kocasının akrabaları: anne babalar, kuzenler, kayınvalideler, kayınpederler, amcalar, başka çocuklar. Cümbüşe rağmen bebek, pusetinde uyuyor. Karşımızdaki kumsalı yalayan dalgalar misali gülüşmeler bir alçalıyor, bir yükseliyor.

Henüz vaftiz edilmiş bebeğin ondan büyük olan, yürüyen, kendi başına yiyen, şimdiden birkaç kilo vermesini gerektirecek kadar çok tıkınan kuzenlerini görüyorum.

Kadehlerimizi kaldırıyoruz, sonra öğle yemeği başlıyor. Garsonlar zengin meze seçeneklerini –midyeler, hamsiler, peynirler, zeytinler, füme tonlar, karidesler– farklı tabaklarla sofraya yerleştiriyorlar. Az sonra yeniden otomobilde baş başa kalacağımdan, buraya getiren meslektaşımdan uzak oturtuyorlar beni.

Yiyorum, biraz şarap içiyorum. Yanımda oturan kişilerle konuşuyorum. Kim olduğumu, arkadaşımla ne zamandan beri tanıştığımı, işimle ilgili planlarımı anlatıyorum. Denizi örten kızgın gökyüzüne ve ufukta seyrelen bulutlara, bu kargaşanın ötesindeki huzura bakıyorum. Benden başka hiç kimsenin celallenen denizi fark etmemesine şaşırıyorum.

Dip dibe oturmamıza rağmen kendimi gruptan kopmuş, onların köklü ve teklifsiz bağlarının dışın-

da hissediyorum. Aynı zamanda, iyi tanımadığım bu kişilere dikkatimi vermek zorundaymışım gibi geliyor. Fiziksel olarak da kendimi rahatsız hissediyorum: Oturmak zahmetli, boynumun üzerinde başım bana tuhaf bir şekilde ağır geliyor. Boğazımda bir şey yok ama sanki tıkanmış gibi bir duyguya kapılıyorum. Nefes alıp veriyorum, karnımın yükseldiğini, alçaldığını görüyorum ama göğsümdeki sıkışma nedeniyle dışarıya çıkma, temiz hava alma ihtiyacı duyuyorum.

Çevreme bakınıyorum, bana bir bahane, odaklanacak sabit bir nokta gerekiyor. Bebek uyanmış, arkadaşım onu kucağında sallıyor. Bebek ağlıyor. Sakinleştirmek için anneannesi geliyor.

Ansızın kalkıyorum. Tuvaleti arıyorum. Dışarıda olması işime geliyor, buradan çıkmam gerek.

Garsonun biri, "Dışarısı soğuk hanımefendi, üzerinize bir şey alsanız iyi olur," diyor.

Paltomu alıyorum, tuvalete gidiyorum, sonra sıvışıp kumsala iniyorum. Deniz dalgalı, muhteşem. Kendimi bir imparatorun sarayının kalıntıları arasında buluyorum. İmparatorun bir zamanlar yazları geldiği evin boyutları, denize bakan odalarının sınırları aşağı yukarı anlaşılıyor.

Bebeği ve onuruna düzenlenen bu toplantıyı düşünüyorum. Hayatının neşeyle kutlandığının

bilincinde değil, dünyadan da imparatorluğun tarihinden de bihaber.

Aşağıdan bakınca, yapay ışıklarla dıştan aydınlanan restoran bana farklı renklerde giyinmiş, hepsi ağır hareket eden insanlarla dolu bir akvaryum gibi görünüyor.

Artık kumsaldaki tek kişi ben değilim, cam küpün içinden başka çocuklar da kaçıyor. Kıyıda koşuyorlar, bağırıyorlar, birbirlerine taş atıyorlar. Mağaralara, terk edilmiş bir villanın inatçı izleri arasına saklanıyorlar.

Dışarıda vahşi bir gürültü var: Rüzgâr ve deniz gümbürdüyor, uğultu her şeyi yutuyor ve ben kendime bu çalkantının bizi neden bu kadar rahatlattığını soruyorum.

Kafede

Hiç evlenmedim ama diğer bütün kadınlar gibi ben de evli erkeklerden nasibimi aldım. Nehrin karşı kıyısındaki mahallede, şimdi yalnız olduğum bu kafede tanıştığım birini hatırladım. O gün de kendime bir kahve almıştım, gitmek üzereydim. Adam peşimden gelmiş, kaldırımda durdurmuştu beni. Deli gibi koşmuştu peşimden.

İlk kez bir adam böyle bir azimle koşuyordu arkamdan. Aslında çekiciyimdir ama bütün erkekleri büyüleyen güzel bir kadın da değilim. Buna rağmen o gün soluk soluğa bana şöyle demişti: "Rahatsız ediyorsam özür dilerim, sizinle tanışmak isterim."

Sözünün özü buydu. Ellili yaşlarındaydı, ben yirmilerimdeydim. Açık renkli, tedirgin gözlerini bana dikmişti; bakışlarıyla yalvarıyor, başka bir şey demiyordu. Hem yumuşak hem inatçıydı bakışları. Onu

umursamayacaktım ama hoşuma da gitmişti, her gördüğü kadına asılan bir tipe benzemiyordu.

"Tek bir kahve," diye eklemişti.

"Daha şimdi bir tane içtim ve yapacak işim var."

"O zaman daha sonra, beşe doğru, seni gene burada bekleyeceğim."

O öğleden sonra bir kız arkadaşımla buluştum. Olanları anlattım.

"Nasıl buldun? Hoşlandın mı?"

"Kim bilir? Belki."

"Yakışıklı, iyi giyimli miydi?"

"Evet diyebilirim."

"E, o halde?"

Saat beşi yirmi geçe kafeye dönmüştüm. Küçük bir masaya oturmuş, bekliyordu: Sanki havaalanında sevdiği biriyle bulaşacak gibiydi. İçeriye girdiğim anda gözlerinde beliren sıcaklığı asla unutamayacağım. Mutsuz ve müzmin bir evliliği vardı, onunla küçük bir macera yaşadık. Bir başka şehirde oturuyordu, arada sırada günübirliğine geliyordu. Başka ne ekleyebilirim ki?

Birkaç kopuk anı... Öğle yemeği saatinde otomobille şehir dışına kaçamaklar... Araba kullanmaktan, rasgele bir sapaktan çıkıp kırsalda güzel yemek yenecek bir lokanta bulmaktan hoşlanırdı.

Aklıma bir dizi boş lokanta geliyor. Bir keresinde hatırlıyorum, biz ikimiz, garson, patron ve ortalıkta görünmeyen aşçıdan başka kimse yoktu. Bütün bir öğleden sonra orada oturup sohbet etmiştik. Ne yediğimizi hatırlamıyorum, tek aklımda kalan çeşitlilik, sofraya yayılan yiyeceklerin bolluğuydu; adeta düğün ziyafeti veriliyordu.

Sigarasını sofrada içmesine izin vermişlerdi. Karısıyla nerede oturduğunu, nereli olduğunu olduğunu bilmiyordum. Evime hiç gelmedi. Telefonla aramasını bekliyor, her randevuya gidiyordum. Yakıcı bir hikâye, beni artık ilgilendirmeyen kısa süreli bir göz kamaşmasıydı.

Villada

Evimin yakınlarında bir zamanlar varlıklı bir aileye ait olan, çevresinde çocukların ve köpeklerin seveceği türden bir bahçesi bulunan bir villa var. Sabahın ilerleyen saatlerinde patika boyunca serinlikte yürümek için oraya kadar gidiyorum. Devasa bir kuş kafesinin önünden geçiyorum; bu kafes, tepesinde şahane bir de kubbesi olan ve iki katlı ev yüksekliğinde bir yapı. İçinde artık tek bir kuş bile yok. Pis ve alışkın güvercinler kafesin üzerine dizildiklerinde sanki canlı bir dikenli tel oluşturuyorlar. Yeşil tüylü papağanlar bir ağaçtan ötekine uçuyor ya da birkaç dakikalığına çimenlere konuyor. İçeride bulunan taş çeşmenin üzerini papağanların renginde yosun sarmış. Su hiç durmadan akıyor.

Patika boyunca, var olmayan hatta tedirgin edici varlıkların heykelleriyle süslü, değişik çeşmeler dizili: Dört memeli, belden aşağısı dişi aslan olan

kadınlar mesela. Belinin altı tüylerle kaplı, keçi toynaklı satirler omuzlarında vazolar taşıyorlar. Kadınlar hayvani, aygın baygın, kışkırtıcı pozlara bürünmüşler. Balık kuyruklu çocuklar kendilerinden geçmişçesine deniz kabuklarıyla müzik yapıyorlar.

Villa hep kapalı ama güzel pencerelerinden bakınca içeride koyu renkli ahşaptan masalar, iskemleler, kitaplarla dolu raflar görünüyor. Bir kütüphane ya da bir kurum olsa gerek ama dışarıda bir tabela yok, gayet esrarlı bir havası var. İçeride oturup kitap okumak keyifli olurdu ama tek bir kişi görmedim şimdiye dek.

Bugün yürürken bir kadınla bir erkeğe rastlıyorum. Yetmişli yaşlarda olmalılar. Birlikte, çok temkinli bir şekilde yokuş aşağı yürürlerken toprağın eskiden bir dere yatağıymış gibi delik deşik olduğu yerde iyice yavaşlıyorlar. Aralarında bir uyum var gibi görünse de karı koca olmadıklarını düşünüyorum. Bana daha çok kardeş gibi görünüyorlar, belki de çocukluklarını, zoraki ve su götürmez bir mahremiyeti paylaştılar.

Yaklaşıyorum ve hanımın her adımının epey gayret gerektirdiğini fark ediyorum. Sonra karnına dren bağlı olduğunu görüyorum. İki tüp, iki şeffaf torba var. Biri kan, öteki de berrak ama yoğun bir sıvıyla dolu. Siyah camlı, kare biçiminde abartılı bir

güneş gözlüğü takmış, bu nedenle bakışlarından bir anlam çıkartamıyorum. Ama çelik gibi güçlü bir kadın olduğu izlenimine kapılıyorum. Birkaç gün önce ameliyat olmuş olmalı. Villanın arkasında bir hastane var, belki hâlâ orada kalan bir hasta ya da yeni taburcu olduğundan rahatlamış ama dışarıda olmanın şaşkınlığını üzerinden atamamış biri.

Adam, ağabeyi diyelim, yanında yürüyor, arkadan destek oluyor; neredeyse birbirlerine yapışıklar. Köpeklerin parkta özgürce koştukları bu saatte o, kadının belindeki uzun tüplerin ucunu tasma kayışı misali elinde tutuyor.

Hanımın, bu saatte çığlık çığlığa bağıran çocuklardan daha da canlı olduğunu gözlemliyorum. Birbirine bağlı bu iki kişinin görüntüsü beni duygulandırıyor, şaşırtıyor. Aralarındaki yaşamsal sadakati ve bağı anlamamı sağlıyor. İçimizde akan, dolaşmak zorunda olan, düzenli olarak atılan maddeleri düşünüyorum. Gizli, çirkin ama elzem işlevler.

Konuşmuyorlar, yalnızca dikkatle yürüyorlar. Uzandığı yatakta, acılarından azade olduğu başka bir yerde, geçirdiği zahmetli operasyondan sonra uyandığı ameliyathaneden bu dünyaya geçiş yapmış olmalı.

Birkaç günümü geçirmek için dünyanın dört bir yanına seyahat eden arkadaşımın boş olan kır evine gidiyorum. Bir gün beni çok perişan görünce, "Ev müsait," demişti, "Kimse canını sıkmaz orada; tavsiye ederim, git." Şu aralar hayat beni fazlasıyla gerdiğinden önerisini kabul ediyorum. Hazırlanıyorum, merkez istasyondan trene biniyorum. Tabelada adı yazılı yerler beni acayip etkiliyor, her zaman gidilebilecek ne kadar çok yol olduğunu ve insanın kendi yolunun ne kadar rastlantısal olduğunu düşündürüyor. Yolculuk çok uzun sürmüyor, gazetemi okumayı bitiremeden inmem gerekiyor. Bahçıvanın benim için otoparka bıraktığı otomobili buluyorum.

Tepeler arasındaki bu masalsı bölge yazları cennete benziyor olmalı. Çok uzun zamandan beri direksiyona oturmamış olsam da sorunsuzca sürüyorum, yol sürekli yokuş yukarı uzanıyor. Arkadaşımın

öğüdüne kulak asıyor, bir daha çıkmak zorunda kalmamak adına üç günlük alışverişimi yapmak için köyde mola veriyorum. Dükkân sahiplerine arkadaşımın konuğu olduğumu söylüyorum, beni güler yüzle selamlıyorlar, satın almadan önce peynirlerden tattırıyorlar. Herkes yaklaşmakta olan şiddetli soğuklardan söz ediyor, önümüzdeki üç gün sıcaklıklar düşecek, kasırga esecek, belki biraz kar da yağacak diyorlar.

Ev vadide, manzara olağanüstü, gökyüzü geniş ve aydınlık, sadece çok uzakta bir öbek ev görünüyor. Havuzun üzeri örtülü, hamak rüzgârda salınıyor, pergolayı saran sarmaşığın sık dalları kurumuş, iyi bir budama istiyor.

Taşın altındaki anahtarı alıp kapıyı açıyorum. Valizimi boşaltıyorum, şömineyi yakıyorum, kahveyi ocağa koyuyorum. Mutfak büyük, tam köy işi; mermerden yapılmış alçak lavabo, pencereden giren ışıkla yıkanıyor. Tencereler, seramik kâseler, elde boyanmış sürahiler ve kavanozlar el altında. Tavanın tam altında sırayla bir dizi demir anahtar asılmış, sanki okunması mümkün olmayan uzun bir yazıt gibi görünüyor. Artık var olmayan kapıları açan işlevsiz anahtarlar.

Spor ayakkabılarımı giyiyorum ve gün batmadan yürüyüş yapıyorum. Buğday tarlasının ortasından

geçen patikayı takip ediyorum. Burada hiç gürültü yok, manzara pastoral, her şey şurada yuvarlanmış saman balyaları gibi düzenli. Her türden değişime, tahribe karşı direnmiş. Dereye kadar yürüyorum, sonra saatime bakıp dönüyorum. Yalnızlık, cüzdandaki para gibi zamanı da kesin olarak değerlendirme gerekliliğini doğurur: Ne kadar zamanı boş harcayabilirim, akşam yemeğine, yatmaya ne kadar var? Ama burada zaman farklı akıyor ve bu nedenle bir saatlik yürüyüş çok daha uzunmuş gibi geliyor.

Akşam kendim için yemek pişiriyorum, şehirdeyken genellikle evin altındaki lokantadan kendime bir tabak yemek alır ya da bir kutu ton balığına çatal daldırırım ama burada, zahmetli de olsa kendime güzel bir yemek hazırlamaya niyet ediyorum. Tavaya bir iki tavuk budu koyuyor, kekikle, birkaç diş sarımsakla, tuz ve biberle lezzetlendiriyorum. Tabak çanak pek hoşuma gidiyor: sarı ve kalın tabaklar, ince ve saydam bardaklar. Kitapları da ilgimi çekiyor, şehirde gördükleri sergilerin farklı kataloglarına bakıyorum, bana arkadaşlık etsin diye evden getirdiklerimi bir kenara koyuyorum. Başkalarına ilişkin ayrıntılar beni çevrelediğinde her zaman daha iyi hissediyorum kendimi.

Akşam yemeğinden sonra yanan şömine karşısında biraz uyukluyorum, biraz onların müziğini

dinliyorum, geçen yılın dergilerini karıştırıyorum. Uyumak için evin kızının küçük odasını seçiyorum, eğik çatı altında tek kişilik yatak. Dolapta yorganın yanında onun bir iki kazağını, bir iki mayosunu görüyorum. Ağır ve koyu renkli ahşaptan yapılmış iki kişilik sayvanlı yatak yerine bu minik köşeyi yeğliyorum.

İkinci gün hava daha da soğuyor, buğday tarlasının ortasından yürürken toprağın sertleştiğini, ayaklarımın altında donuklaştığını hissediyorum. Yürüyüş sırasında rüzgâr sert esiyor, uzaktaki evlerin ışıkları hüzün veriyor, dönüşte kimseleri tanımadığım bu yerde yalnız olma duygusu beni biraz zorluyor.

Eve girmeden önce yolun üzerinde bir şey görüyorum: minik, gri bir hayvancık. Öldüğünü anlıyorum, ben de onun gibi kaskatı kesiliyorum. Bir fare bu, bakışlarımı hemen kaçırsam da her şeyi gördüm: kıvrılmış yumuşak kuyruğunu, yumuşak ve gür tüylerini. En rahatsız edici ayrıntı, kafasının olmayışı; kesilmiş. Ama nasıl? Neden? Bir başka hayvan, yırtıcı bir kuş mu yapmış? Başsız beden ne kadar iğrenç olursa olsun bana inciri anımsatıyor; bu mutlak donukluk içinde yazın bayılarak yediğim, içinin tatlı ve yumuşak kırmızılığına hayran olduğum meyve aklıma geliyor.

Hayvan kımıldamıyor ama benim içimde her şey, *her şey* dönmeye başlıyor. Artık hiçbir şey yapma yetisi yok ama beni derinden sarsıyor. Şu ana dek bulunduğum ortamın keyfini sürme duygumu bir anda yok ediyor.

Sanki bıçakla net bir darbe indirilmiş gibi nasıl böyle kesilmiş olabilir bu kafa? Acaba çevrede böyle tek ısırıkta kafa kopartabilen bir hayvan mı var? Nasıl olmuş da başı alıp gerisini bırakmış? Aslında zihnimde beliren asıl soru, bu olay karşısında neden bu kadar şiddetli bir tepki gösterdiğim. Şurada küçük, ölmüş bir hayvanla karşı karşıyayım, hepsi bu. Dün akşam tavuğun butlarına zeytinyağı sürerken sorun yoktu. Canı olmayan, çiğ et beni hiç de etkilememişti, tavanın şurasına burasına akan kan orada gayet normaldi.

Onu görmek, ona dokunmak istemiyorum; tek arzum uzaklaşmak ve zihnimden bu imgeyi silmek. Otomobilimi alıp şehre geri dönmek geliyor içimden. Ama iş başa düşüyor, çevremde bana yardım edebilecek kimse yok, sırf bu iş için bahçıvanı çağırmak bana çaresizlik gibi görünüyor. Başımı çevirip hayvanın yanında geçiyorum. Canlanacak diye saçma bir korkuya kapılıyorum. Daha da saçma bir korkuyla bana tutunacağı, beni ele geçireceği, öldürmeye çalışacağı geliyor aklıma.

Evde onun üzerini örtecek bir şey arıyorum. Domates konservesi buluyorum, boşaltıyorum, iyice duruluyorum. Ayrıca onun altına sokabileceğim ve itebileceğim ince uzun bir şey daha gerekiyor. Bu sefer kartondan başka bir kutu buluyorum, makasla bir kare kesiyorum. Böyle bir çözüm aklıma geliyor. Gene de içim rahat değil, içeride kalıyorum, kendime sıcak bir çay yapıyorum. Şu küçücük iş beni ürkütüyor, kendimi çok güçsüz hissetmeme neden oluyor.

Bir süre sonra elimde teneke ve kartonla dışarı çıkıyorum. Çöp bidonunu dışarı çıkartıyorum, çöp torbasını önceden açıyorum. Başımı başka yöne çevirerek hayvanı tedirginlik içinde örtüyorum. Onun artık canı yokken ben terliyorum, kalbim hızla çarpıyor, ellerim titriyor. Üzerini örttükten sonra hayvan beni daha az rahatsız ediyor. Diz çöküyorum, kartonu altına itiyorum ama dirençle karşılaşıyorum, yavaşça itmem, hayvanı karton yatağın üzerine kaydırmak için ısrarcı davranmam gerekiyor. Kutuya asla bakmadan yapıyorum her şeyi.

Elimdekilerle ayağa kalkıyorum, birkaç saniyeliğine hayvanın ağırlığının farkına varıyorum, o bir iki yüz gramlık fazlalık beni kurşun gibi yere çekiyor. Hayvanın konserveye girişini hissediyorum. Uyduruk tabutu bidona götürüyorum, açtığım

torbaya atıyorum ve kapağını kapatıyorum. Ceset ortadan kalkıyor ama evin girişine döndüğümde işlem sırasında toprağa akmış kanın izini görüyorum.

Gece neyse ki yağmur yağıyor ve ertesi gün güneşin de yardımıyla leke yok oluyor. Ama o zavallı kafası kesik, yeni öldürülmüş fare bana gene de yaz ortasında yediğim inciri, onun kırmızı dokusunun lezzetini, ağzımdaki hissini düşündürüyor.

Yatakta

Gece yatağımda kitap okurken evimin önünden hızla geçen otomobillerin uğultusunu duyuyorum. Onların geçişiyle kendimi daha durağan hissediyorum. Sadece bu uğultunun eşliğinde uyuyakalabiliyorum. Ve sonra –her zaman gecenin bir yarısında ve her zaman aynı saatte– uyandığımda uykumu bölen, mutlak sessizlik... O anda sokaklarda dolaşan otomobil kalmamış oluyor, kimseler bir yerlere gitmiyor. Uykum gittikçe açılarak sonunda beni tamamen terk ediyor. Kim olursa olsun birileri ortaya çıksın diye bekliyorum. İşte bu karanlık zaman içinde beliren düşünceler, en ışıltılı olanları bile en kasvetli çehreleriyle ortaya çıkıyorlar. O sessizlik, karanlık gökyüzüyle birlikte o düşünceleri seyrekleştirecek ilk ışıklar ortaya çıkana kadar oyalıyor beni; ta ki evimin önünden geçmeye başlayan hayatın yoldaşlığını yeniden işitene kadar.

Telefonda

Bugün eski bir sevgilim beni defalarca arıyor. Bir düğmeye yanlışlıkla basıyor ve farkında olmadan beni arıyor. Cep telefonumun ekranında adını görüyorum, yanıtlıyorum, alo diyorum, o enerjik bir şekilde konuşuyor ama konuştuğu kişi ben değilim. Onu öğle yemeğini yerken, lokantada günün menüsünü isterken, sokakta yürürken, çalışırken dinliyorum. Avare sesi bana ulaşıyor, uzak ama gene de aşina, bir var bir yok. Konuşuyor ve gülüyor. Bütün bunları farkında olmadan benimle paylaşıyor.

Evimdeyim, programım yok. Bütün bir gün üşüyorum, sonbaharın kalorifer yanmayan dönemindeyiz, üzerime kalın bir kazak giyiyorum, neredeyse saat başı çay için su kaynatıyorum. Yatakta da yorganıma rağmen çarşafım soğuk, çıplak ayaklarımın altında çivili yatak gibi uzanıyor.

Her telefon çalışında, acaba bu sefer beni sahiden mi arıyor, diye düşünüyorum. Ama beni aramı-

yor, alomu duyamıyor, aramızda yinelenen, istemeden oluşan temasın farkına varmıyor.

Kiminle konuşuyor peki? Nerede? Hiç fikrim yok. Belki ofisinde, barda, metro peronunda, bilmiyorum. Buna rağmen ondan her arama geldiğinde ihanete uğramış gibi hissediyorum. Farkında olmadığı bu temasla beni dağlıyor, kendimi hiç olmadığım kadar yalnız hissettiriyor.

En sonunda, ikindi saatlerinde telefonum çalıyor, arayan o. Yanıtlıyorum, tatlı bir sesle selamlıyor beni.

"Tatlım, merhaba."

"Merhaba, nasıl geçti günün?"

"Çok sıkıcı. Hep ofisteydim, öğle yemeği molası bile vermedim, başımı kaşıyacak vaktim yoktu. Ya sen?"

"Benim için de sıkıcı bir gündü."

"Akşam yemeğine gidelim mi o halde?"

"Yok, canım istemiyor."

"Neden?"

"Baş ağrım geçmek bilmiyor," diye yanıtlayıp kapatıyorum ve acıktığım için tek başıma yemek yemeye çıkıyorum. Hava ısırmıyor, içeride havanın dışarıdan daha soğuk olduğunu fark ediyorum.

Dün saatin akreple yelkovanı bir saat geri alındı ve bugün eve ulaşmak için üzerinden yürüdüğüm köprüde hava kararıverdi. Işıltılı bir öğleden sonrası geliyor aklıma, sanki bütün köy halkı denize inmiş gibi tüm şemsiyelerin sahiplenildiği bir kumsalda mendil kadar küçük, kızgın kum parçasına uzandığımı düşünüyorum.

Bir düğün için oradaydım. Ertesi gün eve dönmek yerine denizin keyfini sürmek için kalmıştım; aslında ne yere serecek havlum ne güneş kremim vardı ve kumsal da pek sevimsizdi, iki kara ve keskin kayalık arasında küçük bir oda gibi dar bir şeritti. Su çırpıntılıydı, köpüğün beyazlığı göz kamaştırıyordu. Önümde kısa boylu, tombul, kara saçlı bir kadın vardı. Etrafındaki dört çocuğuyla uğraşıyordu. Çocuklarından biri kucağındaki çıplak bebekti, öteki de hayatın henüz örselemediği, annesi gibi

güzel bir kız çocuğu. Baba yoktu, anne bu kasırganın ortasında yıkılması mümkün olmayan bir sütun gibiydi, azgın denizin içinde huzurluydular, ne güzel eğleniyorlardı, küçük çocuklar da korkusuzdu, ben hep darbe yerken onlar dalgaların gelişine göre zıplıyorlardı. Bense dengemi bozan o dalgayı aşamıyor, rahatça yüzemiyordum.

Sonra geri döndüm, yarı çıplak ve uyuşuk bedenlerin doldurduğu kıyıda nasıl olduysa iki şezlong arasında kendime bir yer buldum. Güneş öyle güçlü çarpıyordu ki gerçekten ölmekten korktum. Sadece o ışınları kesmek, bir gölgeye sığınmak, denizin ortasında tutunabileceğim bir kayalık misali herhangi bir çalılığın arasına girmek istedim, sonunda rahatsızlığımdan haberi olmayan bir başka kadına doğru usul usul yanaştım. Bedeni ortamla kıskanılası bir uyum içindeydi, başını bir yana yatırmıştı, gözleri yumuluydu, kırmızı bikini üstünün bağcıklarını açmıştı. Bende eksik olan şey, ondaki huzurdu ama suçluluk duyarak da olsa sokulduğum yakınlığı beni biraz rahatlatınca ben de bir başkasının gölgesinde uyuyakaldım.

Uyandığımda kadının şezlongu boştu ama günbatımından sonra yayılan gri havayı görünce içimi bir hüzün kapladı. Herkesin emrine amade bu gölge, bir himayeden çok, yenilgiydi. Ve düşününce,

denizde ister aranıp bulunmuş ister yüzü olmayan bir düşman olsun tahammül edilmesi, aşılması gereken vahşi bir unsurun her zaman olduğunu hissettim.

Her ne kadar kendimi karşılaştırabileceğim daha başarılı erkek kardeşlerim, daha güzel kız kardeşlerim olmasa da gölgede olmak benim özelliğimdir.

Bu mevsimin ya da ailelerimizin merhametsiz gölgesinden sakınmak mümkün değil. Ama aynı zamanda birilerinin merhametli gölgesine de muhtacım.

Yılın sonunda şehrin bütün çocukları tatildeyken, arkadaşlarım çocuklarıyla –biri erkek biri kız– bir şatoyu ziyaret etmek üzere çıkacakları geziye beni de davet ediyorlar. Otomobili –hani şu köprüde gördüğüm, karısıyla kavga eden, süpermarkette rastladığım– erkek arkadaşım sürüyor. Aslında karısı da katılacaktı ama ağır bir soğuk algınlığı geçirdiği için son anda vazgeçti. Öyle olunca bir günlüğüne onun yerini ben alıyorum.

Şehre dönerken bacaklarımız biraz açılsın diye uzak ve tenha bir köyde mola veriyoruz. O otomobili bir uçurumun önünde park ediyor. Otomobilden iniyor, güneş ışığı peşinde biraz yürüyoruz. Hanımın biri, elindeki süpürgeyle köy meydanını –iki birbirine dolanan bayrak, minicik bir çeşme– temizliyor, halka açık bu alana evinin oturma odasıymış gibi özen gösteriyor.

Biraz dolaşıyoruz, çocuklar önümüzden koşuyorlar. Sonra kırlara hâkim olan görkemli villanın önünde buluyoruz kendimizi. Bir heykelin kaidesinin altında soylu ailenin adını okuyoruz. Cephe taştan örülmüş ama renkleri çok sıcak, solgun pembe, sarı ve turuncu. Bütün bunlara böğürtlenlerin gölgesi vuruyor. Öğleden sonra köy neredeyse ıssız gibi görünüyor ve yakıcı güneş altında boğuluyor.

Islık çalarak esen rüzgârın önünde eğiliyoruz, gözlerimiz yaşla doluyor. Tepedeki kiliseyi, Noel ağacı yerine kırmızı ve parlak ışıklarla süslü zeytin ağacını fark ediyoruz. Yukarı tırmandıkça rüzgârın ve soğuğun darbesi bizi daha fazla zorluyor. Tüm çevremizi saran uçsuz bucaksız çayırın orta yerinde boşluk sarıp sarmalıyor bizi.

Bir yol ilgimizi çekiyor: Aslında bir çıkmaz sokak, üç ya da dört yapının ya da üç ya da dört girişi olan büyük bir malikânenin avlusu gibi. Mekân korunaklı, oldukça karanlık, gözleri alıştırmak kolay olmuyor ama yavaş yavaş tırabzanı olmayan bir merdivenin tuğlayla örülmüş bir kemere, kapalı ve döküntü kapılara doğru tırmandığını fark ediyoruz. Bir iki çatlaktan kış günbatımı içeriye sızıyor, olağanüstü bir etki yaratıyor, sanki içinde yaşayanların olduğu ve yaktıkları ateşin titreştiği bir tür mağarayı andırıyor.

Kendimi bu yarı açık delikte bulunca burada bir hayatın hayalini kuruyorum, her şeyden uzakta bu tepede yaşamak hoşuma gider, diye düşünüyorum. Erkek arkadaşım yanımda duruyor, her şeye birlikte hayran oluyoruz, geri gitmeden önce dönüyor ve bana bakıyor. "Büyüleyici," diyor. Bu sözcük içimi ısıtıyor ama sıfatın bana mı yoksa ortama mı ait olduğunu anlayamıyorum, anlaşılması zor bir kişi o; hem zaten bugün şehir dışına yapılan, romantik diye adlandırabileceğimiz bu geziye rağmen aramızda nadiren kıvılcımlar uçuştu.

Kızı sıcak kakaolu süt içmek istiyor, bu nedenle köye doğru yürüyoruz, nerede açık bir kafe bulabileceğimizi soruyoruz. Eli süpürgeli hanım bize, "Şu aşağı sorun," diyor ve kendimizi bir berber dükkânının önünde buluyoruz; mucizevi bir şekilde açık dükkânın içinde birkaç müşteri var. Yüzü sabunlu olarak başını koltuğa dayamış olan bir adam, "Yolun tepesinde, üç yüz metre sonra," diyor.

Yokuş yukarı yürüyoruz ama ne yazık ki kafe kapalı, kış için henüz sökülmemiş tentesini rüzgâr hırpalıyor.

Uçurumun önünde park edilmiş otomobilimize dönüyoruz. O motoru çalıştırıp geri vitese takarken tedirgin oluyorum, uçurumla aramızdaki alçak beton bariyere güvenmiyorum, aracımızın hiçliğe

doğru baş aşağı uzanmış hali beliriyor gözlerimin önünde. Oysa geri geri tırmanıyoruz, otomobil homurdanıyor, yerçekimine rağmen uzaklaşıyor; her zaman tertemiz meydanıyla, aklımı başımdan alan mağarasıyla, bu akşam yeni tıraşlı yüzüyle yemek yiyecek olan adamıyla köyü arkamızda bırakıyoruz. Sıcak kakaolu süt içemedik, otomobilin sinir bozucu ısıtıcısıyla yetiniyoruz. Tüm yol boyunca hiçbir şeyi umursamadan kendi kendine şarkı söyleyen küçük kız dışında evimize dönerken sessizliğimizi koruyoruz.

Kırtasiyede

En sevdiğim kırtasiye dükkânı şehrin merkezinde, çok sık kullanılan iki caddenin köşesindeki tarihî yapının girişinde bulunuyor. Oraya yıl sonu alışverişlerimin gözdesi olan ajanda için gidiyorum, bu özel bir ritüel olsa da her hafta, ne bileyim, şeffaf dosya, bir paket yapışkanlı ayraç, hiçbir şeyi silmemiş yeni bir silgi almak için uğruyorum. Renkli defterler arasında dolaşıyorum, binlerce yabancı imzanın, telaşlı ve gergin karalamanın ezdiği kâğıtta farklı farklı kalemlerin mürekkeplerini deniyorum. Varoluşumun mektup, fatura, not gibi kâğıtsal izlerini biriktirmek için kutular ve evimdeki yazıcıya yedek kartuşlar alıyorum. Özellikle bir şeye ihtiyacım olmasa bile daima albenili görünen vitrindeki sırt çantalarına, makaslara, raptiyelere, zamklara, seloteyplere bir anlığına bakıyorum; her sayfasını doldurmaktan hoşlanacağım çizgili ve çizgisiz not defterleri ve hatta bana hitap etmeyen hesap defterleri

bir deniz gibi uzanıyor önümde. Resim yapmayı bilmesem de elle dikilmiş, kalın kâğıtlı, krem renkli şu eskiz defterlerinden almaya heves ediyorum.

İçeride çalışanları gözlüyorum: koyu renkli ve pek parlak olmayan siyah saçlarıyla kasada oturan tombul anne, değerli mücevherler ve pahalı parfümler gibi cam vitrinde kilitli duran dolmakalemler ve mürekkep şişeleriyle ilgilenen baba. Anne baba genellikle siyah giyimli ince uzun oğullarıyla konuşuyorlar, o da sık sık değişik ürünleri indirmek için uzun merdivene tırmanıyor. Aralarındaki iletişim canlı ve mantıklı bir aile müzakeresi gibi. Annenin sürekli karıştırdığı gazeteyle, şehrin tuhaf olaylarıyla, asla gitmeyecekleri ülkelerde yaşanan felaketlerle ilgili yorumlarda bulunuyorlar.

Anneyi özellikle sevimli buluyorum. Bir keresinde güneş gözlüğümü dükkânda unuttum diye korkuya kapılmıştım. Hemen geri gitmiştim; hanım kasa iskemlesinden kalkmış, baktığım rafların önünde yavaş yavaş benimle dolaşmış ve küçük bir tur atmıştı. O gün pek çok şey almıştım ve o hiçbir aldığımı unutmayıp hepsini aklında tuttuğundan özellikle o rafların önlerinde durmuştu.

Her yeri aradıktan sonra bana, "Burada göremiyorum, tatlım," demiş ama yüzüme bakarken

gözlüğümün bir yarasa gibi paltomun yakasına, fularıma tutunduğunu fark etmişti.

Kırtasiye dükkânı, yıllardan beri benim uğrak noktamdır: Çocukluğumda okul, gençliğimde üniversite ve şimdi de öğretmenliğim için gereken her şeyi oradan alıyorum. Her bir alışverişim işlevsel olduğu kadar beni mutlu da ediyor. Varoluşumu onaylıyor.

Bugünse oraya vardığımda vitrinde bir dizi sert bavul görüyorum; uçakla ucuz fiyata, kısa bir kaçamak yapmak için peşimizden sürüklediğimiz türden küçük bavullar özellikle dikkat çekiyor. İçerideki yüksek rafları sökmüşler ve ortaya renk ve markalarına göre dizilmiş kimi daha da büyük başka bavullar yerleştirmişler. Yarattıkları etki uyumlu değil, hatta bana korkunç görünüyor. Yüksek tavanlara, mekânın şirin orantılarına göre burası karaktersiz, berbat çirkinlikte bir yer haline gelmiş. Havalimanının karmakarışık bir köşesini, sonunda kimsenin almayacağı, bantta unutulmuş bavulların toplandığı alanı hatırlatıyor.

Buradaki yeni valizlere bakarken hüzünleniyorum; hepsi boş ve onları satın alarak içlerini çeşit çeşit eşyalarla doldurup uzaklara götürecek birer yolcu bekliyorlar. Burada başka ürün yok, yalnızca

bavullar var ama sonra tam girişte bir dizi küçüklü büyüklü ucuz şemsiye görüyorum; bunlar, mağazaya girdiklerinde sağanak başlayan turistlerin alması için konmuş olmalı çünkü hepsi fırtına bitince yoluk bir kuş gibi çöp kutusunu boylayacak türden.

Dükkânı daha önce işleten aile yok, göremiyorum. Sadece ince hatlı, zayıf, şimdi vitrin camından dalgınlıkla trafiği seyreden bir delikanlı var. İçeriye girip, aile nereye gitti, diye sormak istiyorum. Acaba iflas mı ettiler ya da küçük düşürücü bir tahliye mi yaşandı, üzüldüler mi diye merak ediyorum. Ama suç ülke dışından gelmiş bu gencin değil, o burada parasını kazanmak için çalışıyor. Ne kadar üzgün olsam da en sevdiğim kırtasiye dükkânının artık burada olmamasına şaşırmıyorum çünkü bu bölgede kiralar uçmuş olmalı; hem zaten onca defteri kim alacaktı ki? Benim öğrencilerim bile elle yazmayı bilmiyor gibiler; bilgi edinmek, dünyayı dolaşmak için iki tuşa basmaları yetiyor. Düşünceleri ekranlarda beliriyor, herkesin emrine amade bir bulut içinde konaklıyor.

Bir çift giriyor içeriye: Gençler, sevdalılar, birbirlerine sarılmışlar. Her türden saçmalığın büyüleyici göründüğü o dönemdeler. Mağaza bu ikiliyi rahatsız etmiyor, aksine tam aradıkları yer olduğu belli. O bavuldan labirentte eğlenmelerini seyrediyorum.

Göz alıcı, astarlı astarsız modelleri açıp kapatıyorlar, fermuarları çekiyorlar, plastik kapakları vurarak yokluyorlar. Herhalde ilk kez birlikte yolculuğa çıkacaklar. Acaba son kez mi olacak? Otelde geçirdikleri üçüncü günde birbirlerini gerçekten sevmediklerini mi fark edecekler? Yoksa tam bir çift uyumu mu sağlayacaklar? Ben bunlara kafa yorarken bütün bavullar bana bir anlığına devasa kitaplar gibi görünüyor: Adı ve anlamı olmayan şişkin ciltlerin canavarlar, devler ya da budalalar için kurulmuş bir kütüphanede durduğunu düşünüyorum.

Kadın menekşe rengi, genç adam da parlak sarı bir bavul seçiyor. Ödemelerini yapıyorlar, valizlerini hemen denemek için ellerindeki paketleri ve hatta sabahki serinlikten sonra ansızın ısınan ve sokaktakilerin kat kat soyunmasına neden olan hava yüzünden gerek kalmayan ceketlerini ve fularlarını da içlerine dolduruyorlar. İkisi de tatmin olmuş, ikisi de birlikte çıkacakları serüven için heyecanlı görünüyor; şimdi dükkândan çıkarken şehrin zorlayıcı Arnavut kaldırımlarında dört tekerlek üzerinde çektikleri, tartışmasız bir mutluluk.

Apartmanımın çatısına çıkarsam güneşin doğuşunu görebiliyorum. Genellikle üşenirim, yatağımın sıcaklığına yüz çevirip kalkmaktan, zaman kaybetmeden giyinmekten nefret ederim. Kışın bunu daha sık yaparım çünkü gün daha geç saatte başlar: Pijamamın üstüne paltomu geçiririm, şalıma sarınırım, eldivenlerimi takarım, asansöre binip apartmandaki kiracıların astıkları çamaşırlar, sofra örtüleri, havlular, fanilalar, külotlar arasında otururum. Karşımdaki tepelerin kırık bir ucunun altın rengiyle aydınlanmasını beklerim. Her şey birkaç saniye içinde gerçekleşir: Kabuğundan sıyrılan bir yumurta sarısı misali tam yuvarlak bir küre belirir. Muntazaman yükselir, sıçradıkça solgunlaşır ama aslında bir milimetre bile oynamaz yerinden; bu sadece bir aldatmaca, bir yanılsamadır. Gözlerim acıyana, artık bakamayacak hale gelene dek izlerim.

Aslında ıstırap çeken sadece gözlerim değildir, gün doğumu benim yüreğimi de sıkıştırır. Işığın şehre yayıldığını, yüzüme vurduğunu, iliklerimi ısıttığını hissederim ve o, yükselmeyi sürdürürken bakışlarım öteki kiracıların eski, kuru ve kaskatı kesilmiş çamaşırlarına takılır. Gözlerimi yumarım, sadece gözkapaklarımdan sızan ışığı hissetmek isterim, bu gündelik olayı genellikle kaçırmama neden olan uyuşukluğum yüzünden kendimi suçlarım ama güne her sabah böyle merhaba demenin benim için fazlasıyla zorlayıcı olacağını bilirim. Hem ihtiras hem de yılgınlıkla, büyük bir yazarın kitabında altını çizdiğim satırları düşünürüm yeniden: "Ben, bir süre sonra, büyük alevin karanlığından dehşetle kaçarım: Beni tüketecek, beni ele geçirerek bu yeryüzünden daha küçük bir unsura, bir solucana ya da bitkiye dönüştürecek diye korkarım... Başka hiçbir şeyi düşünemem, her şey bana gereksiz gelir, hayat muazzam basit görünür, benimle kimse ilgilenmiyorsa, bana artık kimse yazmıyorsa bile umurumda olmaz."* Aşağı yukarı aynı hislerle aşağı iniyor ve yeni bir gün başlarken bu satırları yazıyorum.

* Corrado Alvaro'nun *Il Mare* adlı kitabından alıntılanmıştır. Kitap Geno Pampoloni editörlüğünde Bompiani Yayınları'nca 1994 yılında Milano'da yayımlanmıştır.

Küçük bir kız olarak okula gittiğim dönemde bende hep eksik olan, beni engelleyen, durduran şey dürtü ve çeviklik yoksunluğuydu. Yarım saat bahçede oynama iznimiz vardı. Çocukların büyük bölümü için neredeyse kendilerinden geçebilecekleri bir zaman dilimiydi ama benim için hep bir işkenceydi. Kırbaç misali haykırışlardan, ani coşmalardan nefret ediyordum. O dönemde kız arkadaşlarımla oyunumuz, küçük, yuvarlak adalar, ormansız bir düzlükte toplanmış takımadalar gibi duran kesik ağaç çotuklarının birinden ötekine zıplamaktı. Alçaktı bu çotuklar, anca belimize kadar gelirdi ama onlara tırmanmak midemi bulandırırdı ve üzerlerine çıktığımda bacaklarım titrerdi. Ağaçlar arasındaki boşlukları hantalca, ödlekçe doldurmak için harcadığım orantısız çaba yüzünden küçük düşerdim oysa öteki kız çocukları daldan dala sıçrayan

kuşlarmış gibi ağaçtan ağaca umursamadan atlarlardı. Rahat davranışlarını kıskanırdım. Şimdi farkına varıyorum ki ben o zamanlar hem inatçı hem ürkekmişim: Hiç itirazsız ötekileri taklit etmeye, yani tırmanmaya, tereddüt etmeye, atlamaya devam ediyordum ama çotuklar arasındaki her boşluk, hiç düşmemiş olsam bile bende düşme korkusuyla baş dönmesi yaratıyordu.

Çocuklarıyla birlikte geziye gittiğimizden beri dengemin bozulduğunu hissediyorum. Bir adım ötesi için yanıp tutuşuyorum, onun gülüşünü, bazen bir çocuk gibi tizleşen sesini, bileğine ve eline dağılmış kıllarını, arada sırada bana gönderdiği eğlenceli mesajları fazlasıyla düşünüyorum. Beklentideyim ama aramıyor, çok uzun zamandan beri yolda da karşılaşmıyoruz. Derken bir gün telefon çalıyor. Arayan o: Ekranda belirdiğinde kimseninkiyle karışmayacak olan adını görmek bile bana şimdiden arsızca geliyor. Kız arkadaşım ofiste, çocuklar okulda olmalı. Ne teklif edecek acaba bana? Barda iki lokma yemek mi?

Oysa sesini işittiğimde bir şeyler olduğunu anlıyorum. Bana her şeyi hızla anlatıyor: Kız arkadaşımın babası kalp krizi geçirmiş, durumu ne yazık ki ağırmış. Sabah gün doğarken haber gelmiş ve evi

olduğu gibi bırakıp çıkmak zorunda kalmışlar. Köşedeki barın barmenine anahtar bırakmışlar.

Hemen çıkıyorum, köpeğin gezdirilmesi gerekiyor. İlk kez evlerinde bir başımayım. Genellikle kurulmuş sofrayı, misafir tuvaletini, yemekler pişen mutfağı görürüm. Oysa bu sabah gün doğarken gelen telefona karşın her şey kontrol altında görünüyor, bulaşık makinesindeki tabaklar temiz, sadece ocağın üzerindeki kahve cezvesi çalkalanmak istiyor, biraz da oraya dökülmüş toz şeker fark ediyorum.

İki yatak odasını görüyorum, onun ve kız arkadaşımın paylaştıkları, beyaz keten perdeli, aydınlık yalın oda ve yanında daha küçük, oyuncaklarla dolu, ranzalı çocuk odası. Orada da kesinlikle aşırı bir dağınıklık yok. Koridor duvarına ikisinin, çocukların, dördünün fotoğrafları asılı; deniz kenarında, yurt dışında, çocuklar kucaktayken çekilmiş bu sahneler aileyi tanımaya uzanan bir kestirme yol gibi. Birkaç kepengi indiriyorum, gazı kapatıyorum, yatağa örtü seriyorum. Çöp torbasını bağlıyorum. İşte bir ailenin mahrem yapısı: birbirlerine âşık olan ve iki çocuk yapan iki kişi. Hem çok sıradan hem çok özel, biricik bir durum. Ansızın nasıl zekice oluşturulmuş bir organizma, içine sızılması mümkün olmayan bir birliktelik kurduklarını hissediyorum.

Kapının yanındaki tasmayı buluyorum, köpekle sokağa iniyorum. Cebime tıkıştırdığım bir iki plastik poşetle onu evimin arkasındaki villaya kadar yürütüyorum. Kirli çeşmeler, kaskatı kesilmiş palmiyeler, yosun ve liken sarmış lekeli heykeller arasında geziniyoruz.

Köpek uslu, bana hemen güveniyor. Havlamıyor, yolu belirliyor, tasmasındaki boncukların şıngırtısı hoşuma gidiyor. Biri pençesiyle kafatası ezen, diğeri elma ısıran iki dişi aslan heykeliyle süslü çeşmenin suyunu içmek için duruyor.

Onlar dönene, kız arkadaşımın babası toprağa verilene kadar üç gün boyunca, günde üç kez yineliyoruz bu gezintiyi. Kulakları hep tetikte, adımları hep hızlı, yüzü hep sabırsız bu köpeğe bağlanıyorum. Yolumuz giderek uzuyor, tasmayı tutan ben olsam da o beni hep daha ileri sürüklüyor. Her adım beni tehlikeden daha çok uzaklaştırıyor ve nihayetinde o aykırı hevesimi ve düşlediğim hikâyeyi geride bırakıyorum.

Baristam, "Ne haber?" diye soruyor.

"Bir süreliğine uzaklaşabilirim buralardan."

"Yani?"

"Hiç gitmediğim bir ülkeden burs kazandım."

"Ne yapacaksın peki orada?"

"Sabahları yalnız başıma çalışacağım; günde iki kez, öğle ve akşam yemeklerinde başka araştırmacılarla uzun sofraların başında buluşacağım, tanışacağım, fikir alışverişi yapacağım."

"Hiç fena görünmüyor. Ne kadar sürecek?"

"Bir yıl diyorlar."

"Kararsız mısın?"

"Bu şehirden hiç ayrılmadım."

"Bu şehir rahat bir terlik gibidir."

Dalgın dalgın kahvemi yudumlarken bir başkasının bıraktığı gazeteyi karıştırıyorum, derken

sayfanın dibinde gür ve kıvırcık saçlarıyla, duru bakışlarıyla, ince hatlarıyla bir yüz beliriyor. O çirkin otelde yanımdaki odada kalan, muhtemelen benim değerlendirdiğime benzer pek çok teklifi kabul etmiş olan o düşünür. Bu bana iyi bir işaret gibi görünüyor.

Yeniden karşıma çıkması hoşuma gidiyor; asansörde birlikte inip çıkmalarımızı, anlaşmış suskunluklarımızı anımsıyorum. Yazdığı bir kitabı okumaya hep niyet ettim.

Bir türlü keşfedemediğim bir yabancı dille telefonda nasıl hararetli hararetli konuştuğunu anımsıyorum. İşte fotoğrafta o aynı ciddi ama alaycı, konferansın sıkıcı rutinine direnen, hafiften fesatlık da barındıran tebessümünü görüyorum. Hem dikkatsiz bakan hem insanın içine işleyen o iri gözleri zihnimde tüm berraklığıyla duruyor.

Fotoğrafın altında, tek bir sütun yazı var. Onun bir makalesi ya da yeni kitabının tanıtımı olduğunu tahmin ediyorum. Uzun bir hastalıktan sonra yazıyor. Hiç mi hiç fark etmemiştim.

Uyanınca

Bu sabah uyanınca yataktan çıkmıyorum. Ne banyoya gidip tartılıyorum ne de mutfağa gidip kahveyi koymadan bir bardak ılık su içiyorum. Bugün şehir bana merhaba demiyor, beni yüreklendirmiyor, belki de sıvışmak üzere olduğumu biliyor. Tüm umutları yok eden ölgün güneşe, ağır gökyüzüne bakıyorum; beni bugün alıp götürecek olan o gökyüzüne. Geniş ve bulutlu, belirli yolları olmayan, hepimizi birbirimize bağlayan bir alan. Ama tüm izlerimize direniyor; denizin tersine gökyüzü, onu aşan yolcuları oyalamıyor, içinde hiçbir şey barındırmıyor, bizi hiç umursamıyor. Her türlü tanıma direniyor, daimi değişim halinde, bir andan ötekine görünüm değiştiriyor.

Bu sabah kendimi bu evden, mahalleden, kent kozasından sıyırmaktan korkuyorum. Aslında bir ayağım çoktan dışarıda, eski kırtasiye dükkânından

satın aldığım bavullar çoktan hazırlandı, kilitlerini takmam yetecek. Anahtarımı evimi ikinci elden kiralayacak olan kişiye teslim ettim, bitkilerimi ne sıklıkta sulayacağını, balkon kapısının kulpunun arada takıldığını anlattım. Bir gardırobu boşalttım, değer verdiğim az sayıdaki eşyamı bir başka dolaba kilitledim: defterlerim, mektuplarım, birkaç fotoğraf ve evrakım, özenli ajandalarım. Geri kalanı, evet, fincanlarımı, çatallarımı, peçetelerimi ilk kez bir başkası kullanacak.

Dün akşam arkadaşlarımın evindeki yemekte herkes bana iyi bir yolculuk ve süreç diledi. Hepsi kucaklayarak bol şans temennilerinde bulundu.

O yoktu, işi vardı. Gece yarısını geçene kadar sofrada otururken keyfim yerindeydi.

Düşünüyorum da her ne kadar buradaki gökyüzüyle bağlantılı olsa bile, beni yepyeni bir gökyüzü bekliyor. Bazı yönlerden şahane bir hayat olacak. Örneğin bir yıl boyunca alışveriş yapmak, yemek pişirmek, bulaşık yıkamak zorunda olmayacağım. Hatta hiçbir akşam tek başıma yemek zorunda kalmayacağım.

Bursu kabul etmeyebilirdim, buraya mıhlanıp kalabilirdim. Ama beni villanın ötesindeki patikaya sürükleyen köpek gibi hayatımın kabuğundan

dışarıya iten bir dürtü var. Bu yerin ruh hallerini, soluklarını fazlasıyla iyi tanıdığımdan bu dürtüye boyun eğiyorum. Gene de bugün dipte yatan ve dağılmayı reddeden tüm duyguların esiri olmuş olarak üşengeçlik hissediyorum.

Ayda iki kez pazar günleri öğle yemeğimden sonra trene biniyorum. Ona her seferinde arka sokağımdaki pastaneden kolayca parçalanan kedidili bisküvilerinden alıyorum. Bugün yılın ilk günü ve ona yine bir kutu götürüyorum.

Hava kapalı, dün gece havai fişeklerden sonra yağmur yağdı. Tren penceresinden yumuşak ve geniş vadiye karşı kımıldamadan duran koyunları görüyorum. İstasyona varıyorum, köye çıkan otobüse biniyorum. Şoförün yüzü aşina artık, biraz arsız, biraz can sıkıcı bir tip ama beni rahatsız etmiyor; tam tersine, zengin sohbetimizden vazgeçmiyorum.

Bugün bana, "Hanımefendi sizi müthiş formda görüyorum," diyor. "Eşiniz hedefi on ikiden vurmuş. Ama siz bunu kabul etmezsiniz, değil mi? En sıcak dileklerimi sunuyorum size."

Otobüs duvarların hemen yanından ilerliyor, gürültüyle sallanıyor, içinde tek kişi benim. Annemin yaşlılığını geçirmeye karar verdiği meydanda iniyorum; evi eczanenin üstünde, ikinci katta. Gelmemle neredeyse aynı anda çıkan bakıcısı açıyor kapıyı.

Annem televizyon karşısındaki koltuğunda oturuyor. Şimdiden giyinmiş, onu her seferinde daha zayıflamış, daha küçülmüş görüyorum; geçen yıl hediye ettiğim bordo hırka üzerine bollaşmış. Giysisi bedenine değmiyor gibi; fazlasıyla uzun kol ağızları ellerinin bir kısmını örtüyor. Beni gördüğünde gülümsemiyor, dalgın bir görünümü var ama gözleri parlak, anlayışlı.

"İyi seneler, anne."

"Geldin."

Alnını öpüyorum, çay için su ısıtıyorum. Bisküvileri, çaydanlığı hazırlarken o bana tüm rahatsızlıklarını sıralıyor: Sırtının altlarında yeni bir ağırlık hissi, el bileğinde daimi bir sıkışma, uykusuzluk, son kan tahlilinin –aslında oldukça normal– sonuçları. Ve sağlığındaki bozulmayı anlamama gayret ederken, ona göre genç, hareketli, sonuçta sağlıklı bir insan olan ben, kendimi hemen o anda dermansız, çaresiz ve onun tüm rahatsızlıklarını gidermek, çöküşünün tüm işaretlerini alt etmek, bu zayıf yüzü

yeniden güçlendirmek zorundaymışım gibi hissediyorum. Soluk almaya, sindirmeye, boşaltım yapmaya, ağır ağır hareket etmeye devam eden bu beden artık fazlasıyla karmaşık ama kendiyle uyum içinde bir mekanizma ve düşündüğümde beni hem kaygılandırıyor hem şaşırtıyor.

Bana bütün bunları anlatmasının nedeninin şu olduğunu sezinliyorum: Görüyor musun, artık rahatsızlıklarla, kusurlarla, tehlikelerle yüz yüzeyim, her an yerle bir olabilirim, yok olabilirim. Her görüştüğümüzde bana, kendini felakete hazırla diyor.

Peki ama doğru mu, bana gerçekten bunları mı söylüyor? Beni korkutmak, kaygılandırmak mı istiyor? Belki de bu benim yorumum, benim yansıtmam. Bu güncelleme, bu olaylar beni neden tedirgin ediyor? Neden panik yaratıyor? Gene geçmişe daldım, çocukluğumun o ağaç çotuklarının, o uçurumun önündeyim. Fazlaca hayat dolu olmaktan suçlu, anne sözü dinlemeyen, kötü bir evlat gibi hissediyorum. Oysa o huzursuz değil, her şey sakince akıyor, olay yaratmıyor, sesini yükseltmiyor artık. Kendinden bahsediyor, beni eleştirmiyor. Şimdi durgunlaştı, benim yaşlarımda öfkelendiği zaman, hatırlıyorum da yazları komşular duymasınlar diye hıncını eve hapsetmek için bütün pencereleri kapatırdım.

Kedidillerini bir tabağa diziyorum, fincanları, sütü, çocukluğumdan hatırladığım şekerliği hazırlıyorum. İkindi kahvaltımızı ediyoruz. Bana dair bir şey sormuyor; tasarılarımı, şehir hayatımı merak etmiyor. Havadan, haberlerden söz edip birlikte televizyon seyrediyoruz. Sonra bana başkalarını, komşularını, onların başlarına gelen talihsizlikleri, pazar sabahları torunlarınca ziyaret edilen yaşlı hanımları anlatıyor. Her an tetikte olmalıyım yoksa hüznü benimkine karışacak.

Acaba benim yalnızlığımla, hayat seçimlerimle ilgili ne düşünüyor? Onunla ilgilenecek bir damat, iki torun hoşuna gider miydi? Eminim daha farklı bir beklentisi vardı.

Genellikle bir noktada sokağa iner, birlikte biraz yürürüz. Çekingen, doğal olmayan bir şekilde elimden tutar, beni hafiften rahatsız eden bir tutuştur bu. Ama bugün çıkmak gelmiyor içinden, yorgun ve hava soğuk gibi görünüyor. Onu böyle düşkün görmek yüreğimi acıtıyor.

Ayrılmadan önce şöyle diyorum: "Anne, bir süre görüşemeyeceğiz."

"Nereye gidiyorsun?"

"Yurtdışına, işle ilgili."

"O halde gitmen gerekiyor."

"Telefonla konuşuruz."

Sinirlenmiyor. Bana sadece şunu soruyor: "Ne kadar uzaklıkta?"

"Sınır ötesi."

"Belki seni ziyarete gelirim."

Hâlâ anlamamış görünüyor. Sonra ansızın, bir solukta, o hep parlak bakışlarıyla şöyle diyor: "İnsan evini değiştirince hep bir şeyler kayboluyor. Her taşınma insana ihanet ediyor, aldatıyor. Mesela ben hâlâ arıyorum bazı şeylerimi. Anneme ait bir broşu bulamıyorum, değerli bir şey değildi ama severdim onu. Bir de eski adres defterini, artık işime yaramasa da arada bir karıştırırdım, biletleri, faturaları, babanın biz tanışmadan öncesine ait bir resmini saklıyordum, ne kadar da yakışıklıydı. Ne kadar arasam da bulamıyorum. Kimi zaman bin kere baktığım bir çekmecede bulma umuduyla bütün evi elden geçiriyorum; bazen sandık odasındaki büyük kutunun dibine bakıyorum. Tabii ki bir yerlerdedir, aynen o çalınan mücevherlerim gibi. Hani özellikle kışları taktığım, parlak yeşil taşlı, biraz gösterişli o altın yüzüğü hatırlıyor musun? Gençken, kendimi hayata kaptırdığım dönemde aptalca orta yerde bıraktım. Eskiden deli olurdum, o yüzüğü kaybetmiş olmak benim için nasıl bir işkenceydi. Ama şimdi şöyle düşünüyorum: Ne yapalım, şimdi bir başka

parmağa takılıdır ya da buradan çok uzakta, belki de senin gideceğin ülkede satışa konmuştur. Artık senin değil ama gene de bir yerlerde, öyle işte."

Bana diktiği gözleri bu noktada odada dolaşmaya başlıyor. "Nerede acaba o adres defteri?"

"Bilmem anne. Bir yerlere girmiştir."

"Öyle mi dersin? Bir dahaki gelişinde bana bunlardan getir, çok seviyorum," diyor ve bir kedidilini ikiye kırıyor.

İstasyonda

Eve dönmek için treni beklerken, istasyonun kafesinde bir kahve söylüyorum. Kafeyi samimi ve saygılı bir çift işletiyor. Adamın üzerinde kaşlarının grisine uyan kalın bir kazak var. Hanımı da onun gibi zayıf. Demode ve kabarık bir saç modeli, bir zincirin ucuna takılı yakın gözlüğü var; yaşını pek göstermiyor. Yarım yüzyıldır karı kocalar; tezgâhın arkasındaki bir rafta altın yıldönümlerini kutlayan kartları dizmişler.

Hanım kahvemi hazırlıyor, bana krema uzatıyor. Bir de sıcak sandviç istiyorum. Aslında içimdeki boşluk duygusunu doldurmam mümkün değil. Annemi öyle çökmüş görmenin yarattığı etki bunun nedeni. Aklıma bir metafor geliyor ve çantamda kalem arıyorum. Not defterim de yok. Cüzdanıma tıktığım bir faturanın arkasına yazıyorum: Annem artık bir kupür albümündeki sararmış seloteyp gibi

tutunuyor hayata, iş görüyor ama her an düşebilir. Onun yerinden kopması, arkasında, kâğıdın üzerinde solgun, dikdörtgen bir leke bırakması için sayfayı çevirmek yeter.

Bu düşünce özellikle hoşuma gitmiyor, karmaşık görünüyor ama faturayı tutuyorum gene de. Ödeme yapmak için kasaya gidiyorum, sıra var. Cüzdanım elimde. Önümdeki müşteri çene çalarken tren geliyor. Bu kadar erken geleceğini sanmıyordum, zamanı şaşırmışım.

Kafeyi işleten adama, "Tanrım, yoksa bu benimki mi?" diye soruyorum ne yapacağımı bilemeden.

"Daima dakiktir."

"Ne yapacağım ben şimdi?"

"Gideceksin tabii."

"Özür dilerim."

"Çabuk ol," diye ısrar ediyor.

Çifte veda etmeden, kimselere iyi yıllar dileyemeden koşuyorum. Kendimi hem şaşkın hem de gizemli bir şekilde evren tarafından korunuyor hissediyorum; en azından o adam tam bir nezaket örneği göstererek bana bedava yiyecek verdi. Yılın ilk gününde karşılaştığım bu insancıl davranış beni canlandırıyor ama aynı zamanda tüm ayarlarımı bozuyor, öyle ki yolculuk sırasında ağlayasım geliyor.

Evde derin bir temizliğe girişiyorum: İhmal ettiğim tüm deliği gediği, tüm pervazları, zeminleri, avizeleri elden geçiriyorum. Lavabonun altındaki deterjan lekelerini, süpürgelikler boyunca biriken siyah ve yapışkan şeridi tırnağıma doladığım bir bezle kazıyorum. Çamaşır makinesinin içini, çöp kutusunu temizliyor, balkon eşiğindeki dökün tüyü süpürüp atıyorum. Sonra muslukların uçlarını söküp, biriken kireç kabuklarını beyaz sirke dolu bir bardağa koyarak eritiyorum. Bu odalardan elimi çekmeden önce benden geriye hiçbir iz kalmasın istiyorum.

Mobilyaları çekiyorum, içlerini, arkalarını, altlarını gözden geçiriyorum. İşin sonu yok, bu türden pislik her yere yayılıyor, her yüzeye siniyor. Nalburdan bir iki askı alıp mutfaktaki prizlerin fişlerini toparlıyorum, ıslak süngerleri koymak için bir tel alıyorum. Eskimiş tahta kaşıkları atıp yenilerini

alıyorum ve bir vazonun içine çiçek gibi yerleştiriyorum. Tüm evi baştan aşağı elden geçirirken kilerin dibinde uzun zaman önce kırılmış, güzel bir seramik tabak buluyorum; iki ayrı parça, ikisine de el değmemiş, biri pasta dilimi gibi üçgen. Tam onları atacakken fikrimi değiştiriyorum ve belki de birleştirebilirim diye düşünüyorum; bu tabak buna değerdi, el boyamasıydı, kim bilir ne zaman dağlarda yaptığım bir tatilde satın almıştım.

Nalbura geri gidip seramik için uygun bir yapıştırıcı istiyorum. Acayip güçlü bir madde, her şeyi yapıştırabilir, diyorlar bana. Evde masanın başına oturuyorum, tüpü açıyorum, kâğıttaki yönergeleri okuyorum ve dilimi pastaya yapıştırıyorum, bunun için bir saniye yetiyor; çatlak belli belirsiz görünüyor, sanki benim bir saçım düşüp kıvrılmış gibi. Ama tam tüpü kapatırken yanlışlıkla sıkıyorum ve çok miktarda yapışkan dışarı çıkıp parmaklarımı kaplıyor ve derimde inatçı bir leke bırakıyor. Ellerimi yıkıyorum ama durum daha da kötüleşiyor, su yardımcı olmadığı gibi parmaklarım kırık dilimin pastaya yapışması gibi birbirlerine yapışıyor. Kaskatı kesilmiş parmaklarımda silmekte zorlandığım toz gibi bir iz bırakıyor ve uzun zaman sonra –belki de ilk kez– kahkahalarla gülmeye başlıyorum.

Seni de ziyarete geliyorum baba. Sana bir demet çiçek sunuyor ve bana şöyle dediğini duyuyorum: İyi de neye yarıyor bunlar?

Seni şehrin orta yerinde, ölülerle çevrelenmiş olarak buluyorum: süslenip posta kutuları gibi yan yana toprağa verilmiş ruhlar. Ama sen her zaman kendi köşene çekilmiş olurdun. Kendi krallığında, azade yaşamayı yeğlerdin. Vefatından sonra bile, açıklanamaz bir şekilde ömrünü paylaşmaya ve birlikte bir kız çocuğu yapmaya karar verdiğin kadın olan annemle arandaki boşluğu doldurmaya çalışırken nasıl olur da bir başka erkeğe bağlanabilirdim? Sen bugün hâlâ zihnimde annemin bir metre önünde yürüyorsun. Ve çocukluğumun o ağaç çotukları arasında azaltmak hatta yok etmek istediğim mesafe belki de sizin ikinizin arasındaki mesafeden başka bir şey değildi.

Bizim oluşturduğumuz birlikten sıkılan, bu denklemden sıyrılmaya gayret eden ve onun tüm dengesini bozan sen. Benimle annem arasındaki tartışmalarda net ve suskun bir şekilde şöyle söyleyen sen: "Ne istiyorsun? Benim bu işle ilgim yok." Sadece bu iki yabani ve inatçı cümleyi yineliyordun. Ve ben seni işin içine katmamayı, senden hiçbir yardım beklememeyi öğrenmiştim.

Oysa ilgin vardı, hem de nasıl. Hâlâ hayatımızda büyük bir yer kaplıyorsun, şu içine girdiğin küçük hücrede kapladığından da büyük hatta. O nedenle şu buz gibi kutunun içinde de bağışlamıyorum seni, asla müdahale etmediğin, beni hiç korumadığın, kurtarıcım olmadığın ve üstelik evdeki fırtınalı ortamın kurbanı senmişsin gibi davrandığın için bağışlamıyorum. Rüzgâr bile değmiyordu sana, kendine şu mermer yapıdan daha yüksek ve kalın bir duvar örmüştün.

Sürekli karanlıkta olmak nasıl? Yanan ışıklardan nefret ederdin, her odada mümkün olduğunca söndürürdün ışıkları. Ne savurganlık, diye homurdanırdın evin içinde. Pazar günleri, işin, uğraşın, kaçış noktan olmadan bizimle kalmak zorunda olunca oturma odasında kendi karanlığının içinde koltuğuna gömülürdün. Annemle kavga ettikten sonra, ne büyük zaman israfı, derdin.

Artık yalnız başına geziler yok, olduğun yerden kımıldamıyorsun. Hiç dalgalanmayan bir deniz isterdin. Herkesle anlaştığını, kimseyi rahatsız etmediğini, kimseden hiçbir şey istemediğini öne sürerdin. Ama denize coşmama emrini veremezsin. Ve işte benden istediğin de buydu: Bana karşı tutumunda azla yetinmeyi öğrenmeliydim, bana asla kendinden geçmişçesine bağlanmayacağını, öyle bir yakınlık beklememeyi bilmeliydim.

Holde yan yana dizdiğimiz bavulları kapatmamızdan sadece birkaç saat sonra ansızın ateşin yükselivermişti. Oysa ertesi sabah gün doğarken çıkacaktık yola. Ne var ki sen, gece yarısına doğru pes ettin: Dehşet içinde fal taşı gibi açılmış gözlerinle ikinci gün hastaneye götürdüğümüzde çoklu organ yetmezliğinin başladığını öğrendik.

Tiyatroya gidecektik birlikte, bu ikimizin arasındaki tek bağdı, senin biricik tutkundu. O karanlığa, sadece sana ait o koltuğa gömülür, karakterlerin hüzünlü hikâyelerine kaptırırdın kendini. Ben bir ay boyunca bavulumu boşaltmamakta direndim, senden daha çok yanan o biletler, yaşanmayan o serüven için kederlendim.

Yola çıkmadan önceki gün etrafın tadını son bir kez çıkarmak için meydana indim: batan güneşin pembeleştirdiği kubbe, meydana açılan büyük kapı, ardından görünen avluda kolları hep havada, yüzü hep aynı tarafa dönük, mermerden çıplak kadın... Son birkaç alışverişim kalmıştı: eczanede, kuru temizlemecide, köşedeki terzimde. Meydan tenhalaşmış, pazarın tenteleri az önce sökülmüş, birileri karnabahar yapraklarını, dökülmüş mandalinaları süpürmüştü bile. Hava almaya çıkmış birkaç yaşlı adam banklarda oturuyor, birkaç anne baba, dar apartman dairelerinden az önce kurtulmuş çocuklarının peşinden koşuyor.

İkindide, dükkânların yeniden açılma saatinde sokaklardan geçerken beni etkileyen herkesin –lisenin çetin derslerinden dönen aç ve yorgun gençlerin, gözleri beyaz tüylerinin arkasında gizlenmiş

koca bir köpeğin peşinden sürüklenen kısa boylu, gülümseyen adamın, barın önünde birkaç kuruş için yalvaran yarı kör dilencinin– hiçbir yere gitmeyecekleri, sonsuza dek burada olacakları düşüncesi beni etkisi altına alıyor. Onlar hep bu kaldırımda gezinecekler, buranın demirbaşı olmuşlar; binalar, ağaçlar, mermer kadın gibi bu mahalleye kök salmışlar. Yıllardan beri bana eşlik eden ama gene de yabancı kalan çehreler. Her ne kadar şu anda derin bir yakınlık duysam da onlara veda etmenin, hoşça kalın demenin bir anlamı olmaz.

Yürürken ve bu ortamdan pek yakında kopacak olmama içlenirken, gözümün ucuyla bir başka kadın görüyorum, elli metre ilerimde, neredeyse benimle aynı giyinmiş: geniş ve kumaşı hafifçe kendinden desenli kırmızı bir etek. Onun da yün paltosu siyah, uzun çizmeleri var, başını yün bir şapkayla örtmüş. Onun da çantası sağ omzuna asılı. Yaşı gizemini koruyor, benimle yaşıt olabilir ya da on beş yaş daha büyüktür; kim bilir, belki de bir genç kızdır. Neşeyle ve kararlılıkla yürüyor.

Yapmam gereken her şeyi unutup tam bana yaraşan bir hareketle onu izliyorum, kendimi engelleyemiyorum. Adımlarımı ayarlıyorum, hızlanıyorum, sonra o yaya şeridinde beklerken duruyorum. Acaba şuralarda bu rastlantıyı fark eden başkaları da var

mıdır diye düşünüyorum: birbirine yabancı, birlikte ama ayrı ayrı gezen ikiz kadınlar. Acaba o da benim gibi hep bu mahallede mi oturuyordu? Yoksa gezmeye mi geldi? Hangi nedenle? Bir randevu mu? Bir iş toplantısı mı? Artık meydana bile inemeyen tekerlekli iskemledeki anneannesini görmeye mi? Yoksa işi başından aşkın biri mi? Kaygılı mı, tasasız mı? Evli mi, yalnız mı? Bir kız arkadaşının zilini mi çalmak üzere? Ya da sevgilisinin? Bir meyve suyu içmek ya da dondurma yemek ister mi?

Tanımadığım ikizime arkadan bakınca bir şeyi anlıyorum: O benim, ben değilim, buradan gidiyorum ve hep burada kalıyorum. Bu cümle dalları sarsan, bir ağacın yapraklarını titreten esinti gibi kısa sürede hüznümü dağıtıyor.

Onun yolun karşısına geçmesini bekliyorum, sonra ilerliyorum. Burada trafik ışığı yok, dikkatli olmak yeterli. Hafifçe eğik bir yol olduğundan bir an kadını gözden kaybediyorum. Hangi yöne yürümeliyim diye düşünüyorum. Ama yaya yoluna vardığımda onu ne önümde ne sağımda ne solumda görüyorum. Koşarak meydana ulaşıyorum, dondurmacıda, eczanede, kuru temizlemecide arıyorum. Sanki bayiden az önce aldığım, daha okumadığım, içtiğim kahvenin parasını öderken kasanın yanında unuttuğum için peşine düştüğüm bir gazeteymiş

gibi tüm meydanı dolaşarak arıyorum onu. Bu dikkatsizliği çok sık yaparım. Bulup nazikçe bir kenara kaldıran esnaf sayesinde gazeteme genellikle kavuşurum. Ama onu bulamıyorum; yok, gitmiş.

Acaba bir hayal miydi? Hayır, onu kesinlikle görmüştüm, neşeyle, kararlılıkla, iki adım ötemde yürüyen bir başka bendi.

Çünkü en nihayetinde ortamın, mekânın, ışığın, duvarların hiç önemi yok. Gökyüzünün, yağmurun altında, yazın duru suyun içinde olmanın önemi yok. Trende ya da otomobilde, birbirinden kopuk, denizanası sürüsü gibi yayılmış bulutlar arasındaki uçakta... Durağanlık da neymiş, daima ve yalnızca hareket halindeyim, varma, dönme ya da yola çıkma beklentisindeyim. Ayağımın altında hep boşaltılacak bir bavul var, kucağımda bir çanta, içine tıkıştırılmış bir kitap, biraz para. Sonunda geçip gitmediğimiz bir yer var mı? *Yönünü şaşırmış, kaybolmuş, uzaklaşmış, tutarsızlaşmış, yoldan çıkmış, altüst olmuş, yitmiş, yerini şaşırmış, toprağından sökülmüş, yabancılaşmış:* Birbirine aşina sıfatlara kendimi aşina buluyorum. İşte meskenim, işte beni doğuran kelimeler.

Beş kişiler: dört erkek, bir kadın, hepsi aşağı yukarı aynı yaşta. Birbirlerine fazlasıyla benziyorlar, esmerler, biraz toplular, kolayca gülümsüyorlar. Karşıma, pencere kenarına oturmadan önce kadın bana selam veriyor. Sessizce kitap okuduğum kompartıman ansızın hayat doluyor. Aralarındaki bağı çözemiyorum. Kardeşler mi acaba? Kuzenler mi? Üç erkek kardeş ve bir evli çift mi? Beş yakın arkadaş mı?

Binip yerleştikten sonra hemen yemeye başlıyorlar, hepsi çok acıkmış. Küçük sehpanın üzerine sağlıklı ama lezzetli yiyeceklerle dolu bir dizi torba açıyorlar: cevizler, kan portakalları, kuru incirler... Günlerdir bir şey yememiş gibi iştahla tadını çıkartıyorlar. Yiyeceklerini birbirleriyle paylaşıyorlar, sanki hepsi anne ve hepsi çocukmuş, bebekmiş gibi birbirlerinin ağızlarına çikolatalar, meyve parçaları tıkıştırıyorlar. Aralarındaki bu rahat samimiyet beni

etkiliyor. Hayata bağlılıkları, birlikte olmalarının neşesi gözle görülüyor. Sanki başka bir şeye ihtiyaç duymuyorlar.

Yabancı, hiç bilmediğim bir dilde dur durak demeden konuşuyorlar. Kısa süre sonra yabancı bir ülkede, yabancı bir dille çevrelenmiş olacağımın kehaneti gibi görünüyor bu bana. Konuşurken cep telefonundan tutkulu, yürek paralayıcı ezgilerini dinliyorlar. Ses kalitesi berbat olsa da müzik onları tamamen ele geçiriyor, gözlerini kapatıyorlar, duygulanıyorlar. Arada sırada sanki trende bunca insan arasında avaz avaz şarkı söylemek normalmiş gibi eşlik ediyorlar.

Bana da ceviz, incir, çikolata, kan portakalı ikram ediyorlar. Yiyeceklerin tümü taze ve en iyi cinsten görünüyor. Ama aç değilim, az önce tatsız tuzsuz bir soğuk sandviç yedim.

Taşkın davranışlarıyla öteki yolculardan çok farklılar. Okumuyorlar, uyumuyorlar, alçak sesle telefonda konuşmuyorlar. Trendeki sessizliği paramparça, yolculuğun tekdüzeliğini altüst ediyorlar. Bütün bir gün boyunca yolculuk edeceğim bu vagonda atmosferi dönüştürenler, kolektif enerjiyi yayanlar işte bu mutlu aylaklar.

Acaba nereye gidiyorlar, diye merak ediyorum. Trenin son durağına, sınıra kadar varacaklar,

benimle sınırı da geçecekler mi acaba? Bir şeylerin beklentisi içinde pek heyecanlı ve hafiften tedirginler. Her istasyonda dışarı, memurlara bakıyorlar, nerede ineceklerini tam anlayamıyorlar, hangisinin doğru istasyon olduğundan emin değiller sanki. Acaba kiminle buluşacaklar? Ne yapacaklar? Acaba bu insanların hayatlarında neler olmak üzere?

Ağır makyajlı kadının yuvarlak bir çehresi var, koyu renkli gözleri iri ve parlak. Çekinmeden müziğe tepki veriyor, belli bir noktada gözlerinin yaşardığını fark ediyorum ve bakışlarımı kaçırıyorum. Sonra heyecanlı bir şekilde arkadaşlarından birine bizim dilimizde nasıl veda edildiğini öğretmeye başlıyor. Hepsi kahkahalara boğuluyorlar. İlkokul öğrencileri gibi *ar-ri-veder-ci** diye bağırıyorlar.

Ansızın adamlardan biri kuaförlüğe girişiyor. Sırt çantasından bir saç fırçası, bir maşa, ketentohumu yağı, sprey çıkartıyor. Genç kıza bayağı alengirli bir saç modeli yapıyor. Kız saçının şekillenmesini beklerken öteki üçü dönüşümünün her aşamasını yakalayarak bir dizi fotoğraf çekiyorlar.

Ötekiler özellikle şık giyinmiş değiller. Kısa deri ceketler, siyah pantolonlar ve spor ayakkabılar.

Kız güneş gözlüğünü masaya, benim uzak gözlüğümün sert kutusunun yanına bırakıyor. Plastik,

* (İt.) Hoşça kal. (*e.n.*)

ucuz, camları alnındaki çizgiler misali çizilmiş, sanki denizin çok uzaktan ya da yüksekten görünen minik dalgalarını andırıyor; oysa benim gözlüğüm pahalı, pırıl pırıl. Sık sık ve baştan çıkarıcı bir edayla gülüyor. Farklı şeyler anlatıyor: Uzun, ayrıntılı, neşeli hikâyecikler hepsi. Ötekiler de kendilerinden geçmişçesine dinliyorlar onu.

Ayaklarının altındaki sırt çantaları arasında artık çöpe atılacak portakal kabuklarıyla ağzına kadar dolu bir torba duruyor. Yemek faslını kapattılar, yanlarında getirdikleri her şeyi tükettiler.

Bir sonraki istasyonda ansızın ayaklanıyorlar, bana veda ediyor, teşekkürlerini iletiyor ve özür diliyorlar. Her şeylerini alıp iniyorlar. Beni kitabım, sert gözlük kabım ve içinde pek az eşya olan bavulumla olduğum yerde bırakıyorlar.

Bu yabancı çeteden, onların keyifli atıştırmalarından bana hiçbir şey kalmıyor. Masa yeniden temiz, çevremdeki yerler boş. Ve şimdi o gani gani yiyecekten bana bir şey bırakmamalarına, ikram ettiklerinde tek bir kırıntı bile tatmamış olmama hayıflanıyorum.

Yazar Hakkında

Jhumpa Lahiri, kendisine 2000 yılında Pulitzer Ödülü kazandıran kısa öykü kitabı *Dert Yorumcusu*'nun (Everest Yayınları) yanı sıra, *Adaş* (Everest Yayınları), *Unaccustomed Earth* ve *In altre parole*, *Saçında Gün Işığı* (Domingo Yayınevi) ve *Il quaderno di Nerina* isimli kitapların yazarıdır. PEN/Hemingway Ödülü, Frank O'Connor Uluslararası Kısa Öykü Ödülü ve Guggenheim Fellowship sahibi yazar, 2012'de Amerika Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne kabul edilmiştir. Eşi ve iki çocuğuyla birlikte New York'ta yaşamaktadır.

Bir kadın, kendi şehrinde, kendi başına yürüyor. Hayat yolculuğunun ortasında yolunu kaybettiğinin farkında. Her bir gününün fonunda yer alan bu şehir, *olduğu yer*, hikâyesinin gizli kahramanı. Sokakları, parkları, müzeleri, mağazaları, kafeleriyle kadının tek gerçek sırdaşı.

Pulitzer Ödüllü Jhumpa Lahiri'nin yeni romanı *Olduğum Yer*, hiçbir zamana, mekâna ya da insana ait olamamış, endişe ile coşku, köklenme ile yabancılaşma arasında gidip gelen bir kadının hikâyesi. Engelleri aşma dürtüsüyle dolup taşarken tarzı, üslubu ve hassasiyetleriyle de yazarın cesur dönüşümünü ortaya koyuyor. Lahiri, edebiyat yolculuğuna yeni bir dilde devam ederek İtalyanca yazdığı ilk romanında sanatsal başarısını da yeni bir seviyeye taşıyor.

YILIN EN ÇOK BEKLENEN KİTAPLARI SEÇKİSİNDE

TIME • VOGUE • VULTURE • LITHUB • OPRAH MAGAZINE
BUZZFEED • HARPER'S BAZAAR

"Hipnotize eden bir 'sırra kadem basma' numarası."
–OBSERVER

"Zarafetle yazılmış... Baharın ilk sıcak akşamında, güneş batarken çıkılan bir gezintiye benziyor. Mücevher gibi bir kitap."
–BOOKPAGE

domingo
www.domingo.com.tr

978-605-198-256-4

58 TL
KDV dahil